

259
T
Elev

TRYKT I
FABRITIUS & SØNNER'S BOKTRYKKERI
OSLO 1965

innhold

<i>FORORD</i>	9
<i>I. HVORFOR DIAKONI?</i>	11
<i>II. TRENGES DET HJELP IDAG?</i>	15
Behovet for faglært diakonal arbeidskraft .	15
Behovet for frivillige hjelpere	16
Flere institusjoner i menigheten?	16
<i>III. HVOR OG HVORDAN SKAL VI TJENE?</i>	17
<i>DEN FRIVILLIGE DIAKONI</i> ..	17
<i>a. Hjemmets diakoni</i>	18
Vårt eget hjem	18
Hjelp fra hjem til hjem	18
Slitte husmødre	19
Fosterhjem	20
Felles normer i nabolaget	20
Indre spenning i nabofamilien	20
Familierrådgivningskontorer	21
Menighetens enslige	22
Hjemmene må åpne sine dører .	24
På besøk med ettermiddagskaffen	25
<i>b. Diakoni blant alkoholikere</i>	25
Vi må forstå alkoholikeren .	26
Alkoholikeren trenger forskjellig slags hjelp	27
<i>c. Ordnet besøktjeneste</i>	28
Forslag til opplegg for ordnet besøktjeneste	29
Innføring i tjenesten	30
Utøvelse av tjenesten	31

IV. HVORDAN BEGYNNE?	33
<i>a. Arbeidsutvalg</i>	33
<i>b. Opplysningsarbeide</i>	33
Diakonien må forkynnes	33
<i>c. Spesielle arrangementer</i>	35
Diakonens dag (Forslag til program)	35
Menighetens diakoniuke (Forslag til program)	38
Diakoniuken må følges opp	42
Barna og de unge må engasjeres	43
<i>d. Oppdragelse til diakoni</i>	44
Forslag til aktivisering av folkeskolen	44
3dje klasse	44
En «bok» om tjenesten	44
Vi skriver stil om tjenesten	48
5te klasse	48
Min neste i skolegården	48
Diakonien i menigheten	49
Min neste i menigheten	50
Besøk på en institusjon	50
Arbeidsbok og utstilling	51
 V. VI OPPRETTER ET MENIGHETSDIAKONAT	52
Fra arbeidsutvalg til menighetsdiakoniat	52
Menighetspleie og diakonat	52
Retningslinjer for menighetsdiakoni	53
 VI. DEN FAGLÆRTE DIAKONI	57
<i>a. Rekruttering et problem</i>	57
Vi trenger unge med kallsbevissthet	57
<i>b. Våre diakoniinstitusjoner</i>	58
Diakonissehuset Lovisenberg	58
Det norske Diakonhjem	59
Bergens Diakonissehjem	60
Menighetsøsterhjemmet	61
Barnevernsinstituttet, Dronning Mauds Minne	62

<i>c. Diakonarbeidernes plikter og rettigheter innen menighetsdiakonien</i>	64
1. Menighetsøstre	64
Menighetsøstrenes oppgave	64
Lønns og pensjonsforhold	66
2. Menighetsdiakonier	67
Diakonklokkerens status	69
3. Diakoniarbeidernes status som kirkens tjenere	72
Forhandling med kommunen om diakoniarbeidere	73
 VII. DIAKONALE INSTITUSJONER	77
<i>a. Menighetens yngste</i>	77
Barnehagen	77
Daghjemmet	78
Småbarnstuer	78
Familiedaghjem	78
Myndighetens godkjenning	78
Lokaler	78
Utstyr	79
Barnehagegruppens størrelse, personalet	80
Administrasjon	80
Økonomi	81
<i>b. Menighetens eldste</i>	81
Hjelpetiltak som svarer til behovene	82
Hjemmehjelp	83
Økonomisk hjelp	83
Velferdssentral for eldre	84
Hva slags institusjoner?	85
Reising av institusjoner	85
Tomten	86
Byggetekniske forhold	86
 VIII. VÅRE TRYGDEORDNINGER	88
<i>a. Sosiale trygder</i>	89
<i>b. Offentlige pensjonsordninger</i>	92
 IX. KONSULENTER	96

forord

Denne lille boken er tenkt som et hjelpemiddel i arbeidet med å utbygge og effektivisere diakonien i våre menigheter.

Når Diakoniråd for Den norske kirke utgir denne boken er det ikke for å gi direktiver, men for å peke på muligheter. De opplegg, program og retningslinjer som er skissert er forslag — ikke fastlåste bestemmelser. Boken gjør ikke krav på å gi fullstendig og uttømmende veiledning i alle diakonale spørsmål. Noen vil muligens savne mye i den, mens andre synes den er så omfattende at en enkelt menighet ikke ser mulighet for å realisere mer enn en brøkdel av det som er nevnt. Dette skal ikke ta motet fra noen. Hver enkelt menighet må vurdere situasjonen ut fra sine spesielle forhold og ta de oppgaver de mener er mest påtrengende. Vårt ønske er å lansere idéer — gi orientering — og antyde muligheter. Det er vårt håp at boken kan bli en inspirasjon og en hjelp, og at den kan medvirke til at den kristne kjærlighet kommer i funksjon.

Oslo 1964

For
Diakoniråd for Den norske kirke

Jacob Sannerud

I. hvorfor diakoni?

Ingen kan lese Det nye testamentets beretninger om den første kristne menighet uten å legge merke til hvorledes man der hadde en levende omsorg for dem som på en eller annen måte trengte hjelp. Vi finner her begynnelsen til den diakoni som siden har fulgt Kristi kirke. Urmenigheten anså denne tjeneste så betydningsfull at noe av det første den gjorde var å organisere faste stillinger for dette arbeide innenfor menighetens liv. Hvor viktig den så på denne sak fremgår også av den ting at Lukas forteller hvorledes disse syv ble vigslet til denne tjeneste av apostlene, ved håndspåleggelse og bønn.

Alta b

Denne omsorg for dem som trengte hjelp, hadde de sett hos sin Mester. I de årene de hadde gått omkring sammen med ham hadde de vært vidner til hvorledes han alltid hjalp. Traff han et menneske i nød stanset han og rakte ut en hjelpende hånd. Han spurte ikke hvem de var, og hvor de kom fra. Han gjorde aldri forskjell på folk. Han var den samme mot kongens mann fra Kapernaum, som han var mot den blinde tiggeren utenfor Jeriko. Han viste det samme åpne hjertelag mot synagogeforstanderen Jairus som mot den besatte og spedalske. Han måtte gjøre hans gjerning som hadde sendt ham så lenge det var dag, derfor måtte han hjelpe. «Natten kommer da ingen kan arbeide», la han til.

De hadde sett ham gråte med de gråtende og glede seg med de glade. De hadde fulgt ham inn,

både i sørgehus og i bryllupssal, og sett hvorledes han hjalp ved å trøste den sørgende, og ved å tre hjelpende til når de slapp opp for vin i bryllupsfesten. De hadde vært med ute i ørkenen og bespist de mange tusen som Jesus dro omsorg for, da de ikke hadde noe å spise.

De hadde sett hans tjenersinn og hørt ham si at Menneskesønnen var *kommet for å tjene* og at den største iblant dem skulle være alles tjener.

Aldri glemte disiplene den siste aften da han var sammen med dem, da han vasket deres føtter, og sa at det han nå gjorde skulle være dem et eksempel til etterfølgelse. *Hele hans liv hadde jo vært en tjeneste.* De hadde hørt ham tale om det største bud i loven, om det å elske Herren sin Gud av all sin kraft, og av all sin makt, og av all sin sjel, og de hadde hørt at han hadde sagt at det var et annet bud som var like så stort! Du skal elske din neste som deg selv. Med spent oppmerksomhet hadde de hørt ham svare den lovkyndige som spurte ham hvem det var som var hans neste. Lignelsen om den barmhjertige samaritan hadde de aldri kunnet glemme. De glemte ikke så lett de ordene Jesus endte samtalen med den lovkyndige med: *Gå du hen og gjør likeså.* — Ordene ble som et program for dem.

De hadde hørt mer. I en fortrolig stund hadde han talt med dem om den store oppgjørsdagen, da alle stilles frem for hans ansikt. Jesus hadde gjort det tydelig og klart at på denne dagen skal det settes et avgjørende skille mellom oss mennesker. Til dem ved sin høyre side skal han si: *Kom hit I min Faders velsignede! Arv det Rike*

som er beredt eder fra verdens grunnvoll ble lagt. Men til dem ved sin venstre side skal han si: *Gå bort fra meg, I forbannede, i den evige ild, som er beredt djevelen og hans engler!*

Det som avgjør om den enkelte blir stillet på hans høyre eller hans venstre side er forholdet til det enkelte menneske i nød — hva som ble gjort for den sultne, den tørste, den syke, fangen i fengsel, den fremmede osv. Det som ifølge Jesu ord nedkaller den svære dommen over dem ved hans venstre side er at *de ingenting har gjort.* De har latt de syke være syke, den sultne sulte osv. *De hadde intét gjort,* det var deres store synd. Her hadde disiplene hørt hvor alvorlig Jesus tok det med dette å hjelpe den som trengte hjelp.

Alt dette hadde apostlene sett og hørt. Nå hadde deres Mester sendt dem ut. Han hadde etterlatt seg fotspor som de skulle følge i. Var det så underlig at de ved siden av sin forkynnergjerning måtte ta denne oppgaven som de gjorde?

For dem sto det klart at det var det hele menneske, både med sjel og kropp Jesus hadde omsorg for. Den sultne, den tørste, den syke, den fremmede — alle — uten unntagelse som kom i deres vei, hadde de ansvar for. Her lå ikke forkynnerarbeidet på ett plan, og barmhjertighets-tjenesten på et annet. De to ting skulle følges ad. Kristi Kjærlighet i deres hjerter skulle vise seg i denne tjeneste.

Men apostlene så mere, de så at her måtte oppgavene fordeles. Ikke alle skulle gjøre det samme. Apostlene skulle forkynne evangeliet, og andre skulle ta seg av menighetspleien. Derfor peker de på den ting at Gud har utrustet

sin menighet med forskjellige nådegaver. Disse nådegaver har Gud fordelt på menighetens forskjellige lemmer, og med disse nådegaver skulle så enhver tjene i menigheten. *En tjenende Frelser ville ha et tjenende folk.*

I 1. Pet. 4,10 finner vi et nøkkelord i denne sammenheng: Eftersom enhver har fått en nådegave, så tjen hverandre med den, som gode husholdere over Guds mangehånde nåde.

I Guds menighet er derfor diakonien villet av Herren selv. Det er ikke noe mennesker har funnet på, det er noe Jesus selv har sagt vi skal gå inn under. Det er vår kristenplikt og vårt kristenansvar. Den som går utenom disse oppgaver har Guds dom over seg, men den som bruker sine nådegaver, enten de i menneskers øyne synes små eller store, har Guds løfte over sin tjeneste: Se jeg er med eder alle dager.

Det har vært tørre tider i kirkens historie når de diakonale oppgaver lå vanskjøttet. Men legg merke til hvorledes de folder seg ut i tider da vekkelsens vårvær blåser over menighetene. I slike tider får Guds Ånd arbeide, og der han slipper til vil tjenestens ånd bli merkbar og levende.

II. trenges det hjelp i dag?

Den kristne menighet er Kristi legeme. Derfor må den være en tjenende menighet, en menighet som er forpliktet til å øve diakoni. Som lem på dette legeme er enhver kristen samvittighetsforpliktet til å øve barmhjertighet, hvor det måtte trenges. En kartlegging av de aktuelle behov for kristen barmhjertighetstjeneste i menigheten skulle derfor være av personlig interesse for enhver som hører den til.

Over alt i vårt land bygges det i dag hjelpeinstitusjoner av forskjellig slag. Dette skjer både i offentlig og privat regi, og det synes klart at denne utviklingen vil fortsette. Det er imidlertid ikke nok å reise moderne sykehus, pleiehjem, behandlings- og verneinstitusjoner, det trenges også mennesker til å tjene dem som trenger hjelp i disse institusjonene. Men det er ikke bare i institusjonene det trenges arbeidshjelp. En rekke menigheter har i årevis søkt etter menighetssøstre uten at det har vært mulig å skaffe noen. Behovet for faglært arbeidskraft på det diakonale område øker for hver tid. For unge kristne mennesker er dette noe mer enn et alment spørsmål etter arbeidskraft, det er en utfordring og et kall til tjeneste. Vi må vokte oss for å tenke for snevert når det er spørsmål om de diakonale behov i våre menigheter. Vi må regne med at det finnes mennesker innen alle grupper som kan trenge hjelp i en eller annen form. Vil vi være Jesu føtter, må veien gå til alle lag i folket. Vi

BEHOVET FOR
FAGLÆRT
DIAKONAL
ARBEIDS-
KRAFT

må stille oss selv spørsmålet om det er noen innen vår menighet som er glemt.

Når vi taler om behovet for hjelp, vil det også være naturlig å etterlyse rekrutteringen til bestående menighetspleie-foreninger eller til å reise spørsmål om dannelse av nye foreninger. Og videre: Har menighetssøsteren hjelp nok av frivillige — har presten hjelp nok til sykebesøk og besøk hos gamle? Er noen glemt — delvis fordi de er «vanskelige»? Er det mennesker som kunne trenge hjelp til praktisk husarbeid fordi de selv er skrøpelig, syke, invalider osv.? Noen som ville være takknemlige om de fikk hjelp til å gjøre de daglige innkjøp? Noen som trenger hjelp for å komme til kirke eller forsamlingshus? Er det hus som bør repareres, rom som bør pusses opp, stopping, anskaffelse av nytt utstyr til vanskeligstilte hjem osv.?

Har menigheten tatt seg av alkoholikere eller andre mennesker innen menigheten som er kommet på kant med samfunnet?

Har menigheten det lyttende øre og det bankende hjerte for dem som gjemmer seg i sin ensomhet med sine problemer? Det er ofte ikke de som roper høyest som trenger mest hjelp.

Er det noen som trenger stadig tilsyn?

Tanken går videre til spørsmålet om nye hjem eller institusjoner som trenges i menigheten på det diakonale plan, barnehage, barnehjem, velferdssentral for gamle, aldershjem o. l.

Finnes det slike behov har vi ikke lov til å skyve problemene fra oss. Vi må ruske opp i sløvheten og trekke hele saken frem i lyset og komme videre.

III. hvor og hvordan skal vi tjene?

Erfaringen viser at i de menigheter hvor det er liten eller ingen diakonal virksomhet, der har en også vanskelig for å se oppgavene. Der hvor diakonien er godt utbygget, der skjønner en derimot ikke hvordan en skal rå med alt. Dette er et forhold som gjør seg gjeldende både i by og på land. Det er derfor viktig at vi besinner oss på hvilke konsekvenser det har at vi skal følge i Mesterens fotspor. Når en skal forsøke å finne frem til behovene for hjelp kan det være nyttig å foreta en viss gruppering av oppgavene.

For svært mange mennesker er ordet *diakoni* begrenset til det arbeid en faglært diakoniarbeider utfører, og det vil i de flestes bevissthet bety sykepleie. Et slikt syn på diakonien er med på å passivisere menigheten, og den enkelte kristnes tjenesteansvar blir oversett. Vi må derfor finne frem til de oppgaver som kaller på det enkelte menighetslems frivillige innsats.

DEN FRIVILLIGE DIAKONI

Det er utrolig meget diakoni som kan utøves av frivillige arbeidere. La oss begynne med det mest nærliggende, vårt eget hjem. Har vi tenkt på at vi kan bruke hjemmet vårt i diakoniens tjeneste?

a. Hjemmets diakoni

Få ting i livet betyr mer for oss enn hjemmet — og ikke noe annet sted er vår egen betydning så stor.

Vi er for alltid preget av det hjem vi har som utgangspunkt i livet. En psykiater kan bruke år for å hjelpe oss til å bli kvitt uheldige virkninger av vonde barndomsopplevelser, og enda vil de fleste personlighetstrekk bli stående som de utviklet seg i vårt tidligere miljø. — Foreldrenes ansvar for barna kan man nok flykte fra, men aldri eliminere. Ektefellenes ansvar for hverandre er ikke mindre betydningsfullt.

Ingen er som ektefellen den skjebne som kan spre glede — eller uhygge, skape livsmot — eller mismot, gjøre lykkelig eller ulykkelig.

Den største og første diakonale oppgave er derfor overfor den aller nærmeste neste som befinner seg ved den samme hjemmets arne. Her kan ingen annen erstatte oss. Det betyr ansvar, omsorg og tjeneste!

* * *

Et kristent hjem vil imidlertid også tjene utad, og hva er mer nærliggende enn å gjøre andres hjem til gjenstand for våre tjenester. Mange hjem har et stort og udekket behov for kontakt. Ikke bare enslige kan være ensomme! Den nyinnflyttede familien trenger velkomstmil og følelsen av å bli inkludert i nabolaget. Ektefellene i de unge hjem med små barn og en økonomi som ikke tillater store utgifter til barnevakt, har også behov for å komme ut. Hva binder ektefellene mer til hverandre enn å gjøre og oppleve noe hyggelig *sammen*, — ikke bare hver for

seg? Hvis vi påtar oss oppgaven som barnevakt, er vi med å bygge andres hjem, fordi vi hjelper dem å unngå gråheten. Vi skal ikke her gå nærmere inn på hvordan vi kan åpne våre hjem for enslige, for et kapittel i denne boken er viet dette emne. Men har vi åpne hjerter, har vi også åpne hjem.

I gamle dager var det vanlig at nabohjemmene hjalp hverandre i vanskelige situasjoner. Med voksende velstand og offentlig velferd er ikke behovet for materiell hjelp det samme som før. Men går mannen sykmeldt eller arbeidsledig i lengere tid, vil det for de fleste oppstå økonomiske vanskeligheter som kanskje vi kan bidra noe til å løse. Fordi det er sannhet i det gamle ord om at «når krybben er tom bites hestene», skal vi ikke overse at vi med materiell hjelp kan bidra til å forebygge konfliktsituasjoner og etablere harmoniske forhold i nabohjemmet.

Vi har også utallige slitte husmødre som kunne trenge en håndsrekning. Hvis nervene slår klikk, kan både barnestell, matstell og husstell komme til å gå på skjeve, og en diakonal innsats blir kjærkommen. Det er ikke uvanlig at nervøse, deprimerede husmødre blir beordret et rekreasjonsopphold av legen. Men så har familien mindreårige barn, hvem skal ta seg av dem når mannen er på arbeid og mor er borte? Husmorvikarer har vi altfor få av, og slik hjelp betyr dessuten økonomisk utlegg som ikke alle makter. Skal mor ha utbytte av et rekreasjonsopphold, er første betingelse at hun kan være trygg for at barna har det godt. Kanskje er det vi som i et slikt tilfelle kan hjelpe hele familien ved midlertidig å ta oss av barna.

FOSTERHJEM

La det med det samme være nevnt at vi i vårt land har et stort udekket behov for gode fosterhjem. Barnevernsmennene har vanskeligheter når barna må plasseres. Slike barn har ofte spesielt behov for trygghet, varme og kjærlighet. Det skulle være en nærliggende oppgave for gode, kristne hjem å stå til tjeneste som fosterhjem. Fylkets barnevernsssekretær vil med glede formidle slike kontakter.

FELLES
NORMER I
NABOLAGET

Når det gjelder barn og unge, skal vi her innskrenke oss til å peke på at hjemmenes oppgave overfor den yngste generasjon vil bli lettere hvis man i samme nabolag kan bli enig om felles normer m. h. t. leggetid, lommepenger, sportsutstyr o. l. Det er ingen enestående erfaring at man i samtlige hjem i et distrikt har snakket om ønskeligheten av slike ensartede normer, men seg i mellom har hjemmene ikke tatt opp problemene — til skade for alle. Et initiativ angående disse ting kan altså risikere å bli meget vel mottatt!

Men et slikt initiativ — så vel som hva vi ellers måtte gjøre og si eller la være å gjøre og si — kan også risikere å bli tatt ille opp. Dette må vi regne med. Derfor er det viktig at det kristne hjem er villig til å innrette seg etter anvisningen: Det er bedre å lide urett enn å gjøre urett. Men da må selvsagt surhet og fornærmethet være bannlyst. En diakonal innstilling overfor nabolagmet er bare positiv og konstruktiv.

INDRE
SPENNING I
NABO-
FAMILIEN

Sammen med den gjennomgripende struktur- endring i samfunnet i de siste hundre år har det inntrådt store forandringer i hjemmene. Mens det før især var familiens ytre kår som skapte vanskeligheter dreier problemene seg nå mest

om de indre forhold i hjemmet. Nærmere bestemt er det de personlige, følelsesmessige forhold familiemedlemmene imellom som skaper de fleste og alvorligste kriser, og som i så mange tilfeller leder til separasjon og skilsmisse. I Norge oppløses gjennomsnittlig mer enn hvert 13. hjem ved skilsmisse, i Oslo mellom 5. og 6. hjem.

Mange av oss vil derfor før eller senere komme i kontakt med hjem hvor de indre spenninger er store. Kanskje har vi vært så god en nabo, så hyggelig, forståelsesfull og positiv at vi en vakker dag blir oppsøkt fordi mann eller kone i nabolaget ønsker å snakke med oss om problemene i hjemmet. Hvordan skal vi kunne være behjelpelig i stedet for å gjøre skade?

Det er i slike tilfeller vi har bruk for visdom. Og i Bibelen står det at om noen mangler visdom, han bedel! Så kan vi begynne med det — og fortsette!

FAMILIE-
RÅDGIVNING-
KONTORER

Det som blir sagt i en slik personlig samtale er betroelser som vi har taushetsplikt overfor. Ikke engang vår ektefelle skal innvies. I mange tilfeller kan det imidlertid komme frem ting som gjør at vi bør henvise til lege, jurist og psykolog — eller til familierådgivningskontor hvor man har en hel stab av forskjellige fagfolk. Flere familierådgivningskontorer vil trolig bli etablert etter hvert. Fra høsten 1963 er følgende kontorer i kirkelig regi i virksomhet.

Kristent Familierådgivningskontor for Østfold,
Karl Johansgt. 3, Sarpsborg.
Familierådgivningskontoret, Møllergt. 43, Oslo.
Familierådgivningskontoret, Skippergaten 3,
Horten.

Familierådgivningskontoret, H. Wilhelmsens
allé 1, Tønsberg.

Familierådgivningskontoret, Torvet 7, Sande-
fjord.

Grenland Familierådgivningskontor, Liegt. 1,
Skien.

Familierådgivningskontoret, Hånesbygget,
Kristiansand S.

Familierådgivningskontoret, Josefinestiftelsen,
Kongensgt., Stavanger.

Familierådgivningskontoret, Trygdekassens gård,
Haugesund.

Familierådgivningskontoret, Øvre Kors-
almening 5, Bergen.

Familierådgivningskontoret, Søndregt. 6 III,
Trondheim.

* * *

En inngående drøfting av hva som bør og ikke bør gjøres og sies, forbyr seg her. Interesserte henvises til litteraturen, i første rekke til boken «Familierådgivning» v/Iversen og Jor, Dreyers forlag 1961. I denne boka finnes også en omfattende litteraturliste.

I forbindelse med hjemmet og den tjeneste vi kan gjøre der er det naturlig også å nevne *menighetens enslige*.

De enslige finnes innen alle aldersgrupper og blant begge kjønn, ikke minst de unge og middelaldrende representerer en gruppe som vi sjelden eller aldri tenker på. Vi finner dem bortgjemt på hybler, i internater og militærforlegninger. Ungdom som må bo langt borte fra hjemstedet for å skaffe seg utdanning. Rekruttene som tjener sin verneplikt og som er henvist til

MENIGHETENS
ENSLIGE

et mer eller mindre hardbarket soldatmiljø. Andre unge som har sitt arbeid langt borte fra familie og venner. Det er alle de ugifte som ikke har noe hjem, ingen å gå hjem til, ingen som venter på dem, og ingen å vente på. De ensomme gamle som har overlevet sine jevnaldrende venner og slektninger, enkene og enkemennene som enten er barnløse eller hvor barna er flyttet til andre steder.

Felles for alle disse enslige er at de er utenfor den naturlige form for samfunn som hjem og familie representerer. De er utenfor det vern og den støtte som hjemmet gir. De er også uten den forpliktelse og det ansvar som naturlig hører til familielivet.

Enkelte mennesker trives med å være alene, men stort sett har de enslige et sterkt behov for samfunn. Selvpptatthet og ensomhetskjennele har gode vekstvilkår i de ensliges sinn.

De middelaldrende enslige tenker vi kanskje minst på, de er jo i full aktivitet. Men ofte har de mistet meget av kontakten med andre fordi deres søsken og venner etter hvert har giftet seg og stiftet egne hjem. For dem som stifter nye hjem betyr dette at de får nye interesser, andre mennesker de får tilknytning til.

De enslige blir på en måte igjen, de kan ikke dele de nye interessene, og de står utenfor tilknytningen til sine søskens venner, bekjente og svigerfamilie. De glir derfor lett inn i ensomhet. De unge tas ut av familiesammenhengen og blir henvist til hybel eller internattilværelse og kan bli et bytte for mer eller mindre tilfeldige forbindelser som ikke alltid har den beste innflytelse.

Når en er utenfor hjemmets miljø og mangler det korrektiv som dette er både i form av støtte og ansvar, så stilles det store krav til de unges dømmekraft og karakter. Særlig i de større byer ser en stadig eksempler på at ungdom skeier ut fordi de ikke tåler påkjenningen ved å være overlatt til seg selv.

Mange enker og enkemenn representerer en hel liten hær av ensomme mennesker. For disse kjennes ensomheten kanskje mer knugende enn for de fleste. Mange års nære samliv med et menneske har skapt en avhengighet av samfunn som blir til et skrikende tomrom den dag de blir igjen alene.

Sorg, savn og hjelpeløshet er de mest typiske karakteristika for mange enker og enkemenn. Og dette er ting som melder seg i hele sin tyngde etter begravelsen, når blomstene på graven er visnet og de varme kondolansehilsnene ikke er annet enn noen ord på et stykke papir.

Noe av det samme kan også sies om en del fraskilte, de er også alene. I tillegg til deres ensomhet kommer alt det de har gjennomgått av vondt før skilsmissen, og på toppen av det hele er det mange som føler på at de lever med andre menneskers dom over seg.

Menigheten har ansvar for alle disse enslige og må gjøre noe for dem. Enkelte steder har en gjort forsøk med å danne ensliges forening, og den oppslutning disse tiltakene har fått, har tilfelle vist hvor stort behovet er.

Men når det gjelder å gjøre noe for de enslige er det framfor alt hjemmene som må åpne sine dører. Alle som har prøvet hybeltilværelsen en tid vet hvor kjærkomment det er med en invita-

HJEMMENE
MÅ ÅPNE
SINE DØRER

sjon til et hjem. Men det som betyr langt mer enn en tilfeldig invitasjon, er å få kontakt med et hjem hvor en kan vite at en er velkommen, hvor det ikke gjøres noe ekstra fordi om en stikker innom, og hvor en blir tatt imot som en som hører huset til.

Mange menneskers skjebne var blitt annerledes dersom det hadde vært flere åpne hjem.

Det er imidlertid ikke alle enslige det lar seg gjøre å invitere hjem, de er for skrøpelige til å ferdes ute. Vi tenker på mange gamle og på dem som p.g.a. en eller annen sykdom ikke kan komme ut. Menigheten kan ikke fritas for sitt ansvar fordi om menighetssøsteren har sin gang der. Det finnes en del mennesker som har oppdaget velsignelsen ved å se til slike. I stedet for å innta ettermiddagskaffen i sin egen stue, tar de med en pose kaffe og noen kaker og nyter ettermiddagshvilen hos den enslige.

Meningen med denne artikkelen er ikke å sette opp en liste over alt som kan og bør gjøres for de enslige. Hensikten er å henlede oppmerksomheten på problemet og om mulig å gi noen tips. Her som ellers gjelder det at: Kjærligheten gjør oppfinnsom.

* * *

b. Diakoni blant alkoholikere

Overalt finnes det mennesker som er «anderledes», mennesker som på en eller annen måte reagerer på en annen måte enn folk flest. Til disse hører alkoholikerne. Representanter for denne gruppen av ulykkelige mennesker finner

PÅ BESØK
MED ETTER-
MIDDAGS-
KAFFE

vi over alt. De er ofte vanskelige, derfor er det fristende å skyve dem fra seg, men som kristen menighet kan vi ikke gjøre det.

VI MÅ
FORSTÅ ALKO-
HOLIKEREN

Alkoholikeren har et mangesidig problem. Han er et problem og han skaper problemer. Han er et menneske i nød, og hans lidelse har det ved seg at den påfører hans omgivelser sorger og bekymringer. Fra en side sett er det intet spesielt å si om diakonien blant alkoholikerne. Den har som all diakoni det mål å bringe hjelp til mennesker i nød. Allikevel er det nødvendig å ta visse hensyn fordi alkoholismen i seg selv innebærer problemer som vanskeliggjør det diakonale arbeid. Skal en kunne yte effektiv hjelp må en kjenne noen av de særtrekk som er mest karakteristiske for alkoholikere.

De fleste alkoholikere er følsomme mennesker. De tåler lite før de kommer i affekt og har store følelsesmessige svingninger. Tendensen til å ville flykte fra livets virkelighet er også meget fremtredende. Flukttendensen synes likefrem og være en del av selve alkoholismen. Alkoholikeren forsøker å komme bort fra en virkelighet som han ikke kan avfinne seg med.

Sammen med flukttendensen henger alkoholikerens manglende evne til å være konkret. Han er abstrakt i sin tankegang.

Et annet trekk som stadig går igjen er en ned-satt moralsk dømmekraft. Av og til kan en få inntrykk av at han lever i den tro at vanlige moralske normer ikke er noe som vedkommer ham. Han har vanskelig for å innse at det er sammenheng mellom moral og muligheten til en edru tilværelse.

Skyldfølelsen er også et typisk og vesentlig trekk hos alkoholikeren. Ofte kommer den til uttrykk i form av aggresjon overfor familie og samfunn. På grunn av sin egen skyldfølelse er alkoholikeren på jakt etter feil hos andre for ikke å føle seg alt for mindreverdige. Dessuten kan de andres feil tjene som unnskyldende momenter for hans egen adferd.

Den som vil forsøke å hjelpe en alkoholiker må være klar over disse særegenhetene, og han må fremfor alt ha evne til å opptre som et ganske alminnelig menneske. Alkoholikeren reagerer sterkt mot all form for overlegenhet og nedlatenhet.

Videre trengs det meget tålmodighet og kjærlighet. Men en skal vokte seg vel for å være dumsnill.

Når en vil forsøke å hjelpe en alkoholiker er det meget viktig å vende hans oppmerksomhet bort fra alkoholen. En må søke å finne frem til det mannen er på flukt fra. Har en funnet frem til dette, blir den neste oppgaven å stimulere mannen til å gjøre noe med seg selv. Litt etter litt må han ansføres til å foreta en moralsk opprustning i sitt liv.

Et annet vesentlig punkt er at den som vil hjelpe, innser sin begrensning. I de aller fleste tilfeller trengs det både psykiatrisk, medisinsk og sjelsørggerisk hjelp for å bringe en virkelig alkoholiker over på tørt land. Det beste vil som regel være å forsøke å få alkoholikeren til å søke hjelp i en kameratklubb, en AA gruppe eller i en behandlingsinstitusjon. Edruskapsnemndene vil være behjelpelig med slik anbringelse. Under vårt arbeid med alkoholikeren selv må vi ikke glemme

ALKO-
HOLIKEREN
TRENGER
FORSKJELLIG
SLAGS HJELP

hans familie. Alkoholikerens hustru og barn kaller like meget på vår omsorg. De trenger først og fremst omsorg og forståelse. Den stadige usikkerheten de lever under, skamfølelsen p. g. a. mannens opptreden gjør dem ofte sky og nervøse. I tillegg til dette sliter de som regel med økonomiske bekymringer.

Så lenge mannen ikke er anbragt i en behandlingsinstitusjon, men forsøker å passe sitt arbeid, får de ingen hjelp av det offentlige. Teoretisk er mannen forsørger, men i virkeligheten drikker han opp alt det familien skulle ha å leve av. I alkoholikernes familier kan det være smått med både mat, klær og varme. Som kristen menighet har vi ansvar for disse, vi må ikke glemme dem.

* * *

c. En ordnet besøkstjeneste

Når tankene begynner å beskjeftige seg med de forskjellige former for nød som finnes i vår menighet, blir det ganske snart klart at det er behov for en ordnet *besøkstjeneste*. Det gjelder de syke, de gamle, de ensomme. Det kan være småting som trenger reparasjon, høytlesning for en som er kronisk syk, blind, nedbrutt av leddgikt. Ærend som trenges utført for en som har vondt for å gå osv.

Når vi bruker uttrykket «ordnet besøkstjeneste» er det fordi det må være en viss plan i det hele. Hvis den mangler blir det gjerne noen som får rikelig med besøk, mens andre blir glemte. Noen er hyggelige å besøke, — dit går vi gjerne —, andre klager og jamrer og dit går vi nødig. De vanskelige trenger imidlertid like meget om-

sorg som de som er blide og takknemlige. Det vil derfor være både nyttig og nødvendig med en plan for besøkstjenesten. Her vil vi skissere et forslag til en ordnet besøkstjeneste.

FORSLAG TIL OPPLEGG FOR ORDNET BESØKS- TJENESTE

1. Registrering av behovene.

For å få en effektiv besøkstjeneste må en ha full oversikt over behovene. Skal en oppnå dette må det etableres kontakt med personer som har utstrakt lokalkjennskap: Prest, menighetssøster, lærere, men også andre. Finnes det mennesker med syn for de praktiske kjærlighetstjenester, vil det som oftest vise seg at disse har forunderlig god greie på hvor behovet for tjenester ligger. Det er alltid mennesker som ser og har omsorg for sin neste, og som ikke farer forbi som de fleste av oss har så lett for å gjøre. Disse bør trekkes inn og tas med på råd.

2. Det må kalles mennesker til tjeneste

a) Det gjelder å finne personer og disse bør kalles til tjenesten.

I denne forbindelse kan det være nyttig å huske at det ikke alltid er de som først sier seg villig som er best skikket.

b) De som tar imot kallet bør også få innføring i tjenesten. Det vil være til stor hjelp om de kan *ha med en hilsen fra menigheten* når de går ut på besøk. Dette gjelder særlig første-gangsbesøk. En liten *trykksak* som en kan levere når en kommer, er med på å lette inngangen på et nytt og fremmed sted. De bør også samles til noen kveldskurs for å dyktiggjøres til oppgaven.

Forslag til kurs for besøkere.

I

Hensikten med besøkstjenesten.

Hva bibelen sier om besøkstjenesten.
Hvilke muligheter vi har til å nyttiggjøre oss dette arbeidsmiddel i vår menighet i dag.

II.

De eldres eiendommeligheter.

Litt av hvert om de særdrag som preger de eldre, slikt som mistenksomhet, glemsomhet, nysgjerrighet osv. Nedsatt hørsel og syn, ensomhet og følelsen av å være til overs.

III.

Måten å opptre på.

- Hvordan skal vi rent praktisk opptre når vi skal ut i besøkstjenesten.
- Hvordan skal vi forberede oss.
- Hva skal vi si og hvordan skal vi si det?

IV

Menighetens praktiske ærend.

- Hva vi vil.
Besøkstjenestens målsetting — omsorg for hele mennesket.
- Hva vi kan.
Gi den hjelp hver enkelt har forutsetning for å yte. Tilkalle hjelp av andre der vi selv kommer til kort.
- Hva vi håper å oppnå.
Få en oversikt over behovene for hjelp og dekke disse i den utstrekning det er mulig med de ressurser menigheten er i besiddelse av både åndelig og materielt.

3. *Fordeling av oppgavene.*

- Når behovene er registrert og besøkslaget etablert må oppgavene fordeles.
Hver besøk må få noen bestemte personer som hun/han har ansvaret for. Dette bør ikke være flere enn at besøkere kan avlegge et besøk i uken. Noen besøkere bør også ha mulighet for å tre inn i tjeneste som det plutselig blir behov for, uten at dette går ut over de forpliktelser de allerede har.
- Er menigheten stor vil det være hensiktsmessig å dele den inn i distrikter, med et besøkslag for hvert distrikt.
- Er det gamlehjem i menigheten bør dette ha en besøksgruppe alene.
- Besøkslaget bør ha en leder som formidler beskjeder og opplysninger og som har ansvar for at besøkstjenesten virker tilfredsstillende.

4. *Besøkerens oppgave.*

- Hva tjenesten skal bestå i avhenger av nødens art. Det kan variere fra det å sitte og lytte til beretninger en har hørt hundre ganger før, lese høyt, skrive brev, fylle ut skjemaer, sende søknader, — til det å gå ærend, vaske gulv og bære ved.

Det lar seg ikke gjøre å sette opp noen fullstendig katalog over tjenester. Vi vil bare nevne at det det er tale om, er praktisk kristen kjærlighet.

Noe av det viktigste ved tjenesten er at de som får ta imot den merker at det er noen som har omsorg for dem.

- Besøkere bør føre en oppgave over de besøk de utfører og når de møter behov for hjelp

som de selv ikke kan dekke, må de straks melde fra til besøkskorpsets leder. Lederen må så forsøke å skaffe tilveie den hjelp som trenges.

- c) Besøkerne bør samles til fellessamvær for å drøfte erfaringer og hjelpe hverandre til rette med de problemer de møter i tjenesten.

5. *Transportgruppe.*

I samband med omtalen av besøkstjenesten er det naturlig også å nevne transporttjenesten. Bilen er langt på vei til å bli allemannseie. Den kan brukes i nestekjærlighetens tjeneste. Ved å etablere en gruppe av bileiere er muligheten tilstede for å bringe gamle og uføre til kirke og møter. En slik transporttjeneste kan lett knyttes sammen med organiseringen av besøkstjenesten.

DIAKONIEN
MÅ
FORKYNNES

IV. hvordan begynne?

a. Arbeidsutvalg

For å komme igang er det nødvendig at noen får ansvaret for at noe blir gjort. Det må opprettes et arbeidsutvalg som får i oppdrag å ta seg av de diakonale oppgaver i menigheten. Dette utvalg vil naturlig kunne bli begynnelsen til et diakonat.

Menighetsrådet må sørge for å få oppnevnt et slikt diakoniutvalg i menigheten. Hvis dette ikke skjer, bør diakoniinteresserte ta saken opp med menighetsrådet for eventuelt å få satt arbeidet igang på helt frivillig basis.

b. Opplysningsarbeid

Når en begynner å arbeide med de diakonale oppgaver gjør en som regel den erfaring at det trenges et omfattende opplysningsarbeid. Selv der hvor det er innarbeidet menighetspleie og hvor en har hatt ansatte diakoniarbeidere i lange tider, mangler det ofte meget på at menigheten ser diakonien som noe som angår alle kristne. Det blir som oftest betraktet som en sak blant mange andre saker, ikke som menighetens livsfunksjon. Derfor må det opplysning til.

Vi kommer ikke fra at manglende diakonisyn henger sammen med svikt i forkynnelsen. Slik forkynnelsen er, slik blir også det kristne liv i våre menigheter. Med forkynnelse tenker vi ikke bare på prekenen under menighetens gudstjenester. Den er viktig, men den utgjør tross alt bare en del av forkynnelsen i våre menigheter.

Der mennesker samles om Guds ord og hvor der skjer en innføring i ordet eller en utleggelse av det, der forkynnes det. Formene for forkynnelser kan være høyst forskjellige. Det kan skje i form av tale, høytlesning, studiearbeid, samtale o. l. I alt dette må diakonien få den plass den i følge Guds eget ord skal ha.

Bibelstudieplanen «De gode gjerninger» er et godt hjelpemiddel når det gjelder å vise diakoniens bibelske begrunnelse som en del av kristen livsutfoldelse. Denne bibelstudieplanen er å få i Det norske Bibelselskap, Munchsgt. 2, Oslo 1. Den egner seg ypperlig til bruk i bibelstudiegrupper.

Foredrag om diakonale emner til bruk i foreninger og som grunnlag for samtaler foreligger også.

Studiebrev om diakoni er også utarbeidet. Dette stoffet er godt egnet til bruk i studiesirkler.

Billedbånd med tekst.

Teksten er å få i et hefte. Dette er et godt egnet hjelpemiddel når det gjelder å anskueliggjøre diakonien og gjøre stoffet levende.

Foredragsheftet, studiebrevene og billedbåndene med tekst er å få ved henvendelse til Diakoniråd for Den norske kirke, Munchsgate 2, Oslo 1.

Menighetsbladene

er ypperlig egnet til å spre opplysning om diakoni. Gjennom Kristelig Pressekontor er det sendt ut en rekke korte artikler om diakonale

emner. Disse er beregnet på menighetsbladene og kan være til hjelp i arbeidet med å vekke interesse for de diakonale oppgaver. Ved henvendelse til Kristelig Pressekontor, Holbergsplass 4, Oslo 1, kan en få dette stoffet. Enda bedre er det dersom en kan benytte lokalt stoff. Korte intervjuer åpner øynene på mange for den nød som finnes i umiddelbar nærhet. Noe av samme virkning kan det ha å bringe en oversikt over antallet gamle innen menigheten, sammen med noen ord om de vanskeligheter som hører med til det å bli gammel. Slikt lokalstoff er populært i menighetsbladene, det blir lest. Folk flest er ofte mer interessert i slike ting, enn i de oppbyggelige artikler.

c. Spesielle arrangementer

Forskjellige spesialarrangementer kan også være nyttig og nødvendig. Vi vil spesielt nevne Diakonien dag og Menighetens diakoniuke. Diakoniråd for Den norske kirke har anbefalt 13. søndag etter hver Trefoldighet som Diakonien dag i vår kirke. Når nettopp denne dagen er nevnt er det fordi tekstene på denne søndagen har et klart diakonalt sikte. Det betyr ikke at dette er den eneste dagen som kan nyttes. Passer det bedre med en annen søndag, er det selvfølgelig ingenting i veien for å bruke den. Hovedsaken er at det blir arrangert en Diakonien dag i hver menighet en gang i året.

Forslag til program

A. *Forarbeid.*

1. Menighetens arbeidsutvalg for diakoni står for opplegget til og gjennomføringen av Diakonien dag i menigheten.

DIAKONIENS
DAG

- a) I utvalget bør menighetsråd og menighetspleie være representert. Der forholdet ligger slik til rette, kan det være gunstig å ha med representanter fra andre kristelige foreninger innen menigheten.
 2. Utvalget sørger for avertering og kunngjøring av dagen i presse og på annen måte.
 3. Gjennom menighetsbladet gis orientering om diakonien og dens rettmessige plass i menighetens liv.
 4. Utvalget sørger for å opprette de nødvendige underutvalg.
 - a) Transportgruppe for befordring av gamle til kirke og festlokale.
 - b) Besøksgruppe for besøk på gamlehjem, sykehus osv.
 - c) Festkomité som står for bevertningen ved kirkekaffe og menighetsfest.
- B. Gjennomføring av dagen.
1. Gudstjeneste i diakoniens tegn.
 - a) Gamle og uføre hentes og kjøres til kirke.
 - b) Speidere danner flaggborg.
 - c) Ungdomsforeningens medlemmer hjelper til med utdeling av salmebøker og oppretter kirkens lekestue hvor foreldre kan parkere småbarn under gudstjenesten.
 - d) Gudstjenesten legges opp som familiegudstjeneste, slik at søndagsskolen naturlig kan innbys.
 - e) Finnes det sangkor innen menigheten, bør dette delta under gudstjenesten.
 - f) Menighetens diakoniarbeidere fremstilles for menigheten.

- g) Offer til et diakonalt formål: Menighetspleien, gamlehjemmet, diakoniinstitusjonene e. l.
2. Kirkekaffe hvor alle innbys.
 3. Besøksgruppen besøker gamlehjem, sykehus og eventuelt andre institusjoner innen menigheten. Hvis mulig, deltar sangkor eller musikklag. Andakt.
 4. Menighetsfest.
 - a) Alle kristelige og humanitære foreninger innbys.
 - b) Foredrag: «En tjenende menighet». (Bibelsk og praktisk begrunnelse for diakonien i menigheten.)
 - c) Bevertning.
 - d) Kort orientering om det diakonale arbeid som er igang innen menigheten. (Gjerne i form av et intervju med en diakoniarbeider.)
 - e) Skissering av de foreliggende behov for diakonal tjeneste.
 - f) Redegjørelse for hva menighetsrådet akter å gjøre for å organisere det diakonale arbeid for å dekke behovene. (Opprettelse av menighetens diakonat der slikt ikke eksisterer, evt. ansettelse av faglærte diakoniarbeidere, opprettelse av institusjoner, så som gamlehjem, barnehage, e. l. Verving av frivillige diakoniarbeidere innen menigheten.)
 - g) Festen avsluttes med en sterk appell med understrekning av hver enkelts ansvar for tjenesten i menigheten.

Et annet opplegg som krever mer forberedelse og flere medarbeidere er gjennomføringen av Menighetens diakoniuke.

MENIGHETENS
DIAKONIUKE

Forslag til program

I

Hele menigheten i diakoniens tegn.

OPPLYSNINGS-
KAMPANJE

Bruk alle anledninger til å gjøre saken kjent på alle møter som holdes i menigheten, gjerne flere måneder før aksjonen settes ut i livet. Der ved vil en etterhvert oppnå at det snakkes om uken over hele menigheten, så idéene får anledning til å slå rot og tenne inspirasjon i vide kretser.

Få enn videre diakonien ført opp som en programpost på alle slags foreningsmøter i god tid før uken. Glem endelig ikke en sterk bibelsk begrunnelse for diakonien. Det er tydelig at det må såes grundig og lenge før diakonien virkelig slår rot i menigheten slik Gud selv vil det gjennom sitt eget ord.

Når det gjelder selve de praktiske tjenester i uken, kan det tenkes at foreninger som gruppe kan påta seg spesielle tjenester av mer omfattende art.

Det bør understrekes at tjenester ikke skal pådyttes mennesker som ikke ønsker slik hjelp. Det kreves stor takt for å få lagt det hele naturlig til rette, så besøk fra menighetens frivillige er ønsket. Dette forutsetter at en på forhånd har hatt kontakt med dem som skal hjelpes.

De midler som vi spesielt kan bruke er menighetsbladet, som i et par nummer før uken særlig

behandler diakonien og idéene med hele opplegget. *Under* uken må avisene belegges.

Menighetsbladet kan gjerne ha et eget løst innlegg med farget papir for å vekke litt mer interesse. Her legges hele diakoniuken opp, pluss en artikkel om diakonien i bibelens lys.

Skal avisene få interesse for saken, forutsettes det et besøk i redaksjonen fra menighetens side. Redaksjonen skal her bli orientert om hva som blir gjort av diakoni, så også dette kommer frem i avisenes spalter. Samtidig skal redaksjonen forberedes og orienteres så det virkelig er skapt goodwill for saken på forhånd. En ønsker seg helst litt stoff hver dag i notis — eller kort artikkelform. Stoffet kan delvis gi opplysninger og delvis være et ledd i tjeneste-kampanjen — f. eks. en dag: I dag takker vi fordi vi har det så godt — I dag: hvert hjem i hjemmehjelpens tegn — I dag: er naboens dag — vi og våre gamle, osv. Plakater kan også benyttes, enten trykket eller tegnet av skolebarn, barn fra søndagsskolen, speidere, ungdom osv. Hvorfor ikke forsøke å skape et slagord som går igjen over alt — f. eks. «jeg og min neste» «gå ikke forbi» — «husk din neste.»

SKOLEN I
DIAKONIENS
TEGN

En understreker sterkt betydningen av å trekke skolebarn inn i opplegget. Ett rett opplegg i skolen gir en fantastisk kontaktflate med alle foreldre i menigheten, og berører ikke minst de foreldre som ikke ellers ville ha blitt trukket inn. Det vises til det skolestoff som foreligger. (Se side 43.)

Diakoniuken fra dag til dag.

Det tenkes her på en aksjon søndag — onsdag — fredag — søndag.

a. *Søndag* blir det tale om en gudstjeneste og et festmøte om kvelden. Gudstjenesten må få et festlig preg — med lys og blomster og evt. flaggborg av speidere i koret. Speidere og søndagsskolebarn kan marsjere inn eller evt. danne espalier utenfor kirken. Ungdom kan gjerne stå ved kirkedøren og ta imot folk som kommer, dele ut salmebøker osv.

Preken over diakonitekst, ekstra kor eller solosang, ofring til hjelpearbeidet i menigheten.

Kjøring av gamle og andre skrøpelige til kirke i privatbiler.

Søndag kveld er det samlingsfest for hele menigheten — la gjerne en forening eller 2–3 stykker legge opp aftenen i fellesskap. Prolog om tjenesten eller et dikt, speidere et lite opptrinn om tjeneste (konf. Norges Kristelige Ungdomsforbund eller Speiderforbundene.) Oversikt over det som blir gjort av diakoni i menigheten, også det humanitære arbeid bør nevnes.

Men så skal det meget sterkt understrekes alt som blir gjort, knyttet sammen med diakoniuken som begynner i dag.

Avisen innbys til festen.

Bruk litt fantasi i opplegget, kombinert med samarbeid med ungdom, så ikke alt går stereotypet etter samme linje som vanlig.

På festen skal en også få frem at uken gjelder alle i menigheten. Skolen skal rapportere om sitt opplegg, muligens enkelte andre grupper om sitt. Foreldrene får i oppdrag å oppmuntre til en hjemmehjelpens uke der alle går inn for å hjelpe hverandre, fra hjemmet går tanken til naboen og så videre ut i menigheten.

b) *Onsdag* er nabohjelpens dag («elsk din nabo» er den engelske oversettelsen av vårt: «du skal elske din neste.»)

Lang tid i forveien er denne onsdagen planlagt. De forskjellige grupper går til sine jobber — eventuelt enkelte foreninger til en samlet større innsats — naboer og husmødre til sitt.

La det endelig ikke bli så misforstått åndelig det hele at ikke menigheten er klar over at denne uken trekker menigheten i overall og øver praktisk kjærlighetstjeneste.

c. *Fredag* er de gamles dag, eller bedre: Vi og våre gamle.

Lang tid i forveien er det forberedt festlige innbydelser fra en serie familier i menigheten til gamle på gamlehjem eller gamle som bor privat. En hel dag skal så mange gamle som mulig få anledning til å hygge seg i en familie fra f. eks. formiddag eller middag og utover. Om kvelden legges det opp et stort program av unge og speidere og barn på f. eks. gamlehjemmet.

d) *Avslutningssøndagen* blir det igjen en stor gudstjeneste med henting av gamle og andre skrøpelige i privatbiler til kirken. Opplegg omtrent som første søndag — men skift endelig lite grann så det ikke blir nøyaktig det samme som går igjen. Ofring til gamlehjemmet eller andre diakonale oppgaver (f. eks. til menighetspleien).

Når så mange frivillige har vært engasjert og så mange har fått hjelp — og alle disse møtes i kirken, vil det være naturlig med en festlig kirkekaffe etter gudstjenesten, der menighetens dører for alvor åpnes for dem som er blitt hjulpet og for alle hjelperne.

Her passer det med noen friske småhilsner, men lag helst ikke noe fast program. Her er poenget først og fremst at en går rundt og hygger for andre.

Søndag kveld blir det stor avslutningsfest under mottoet «En tjenende menighet.» Hvorfor ikke få det hele frem under synspunktet: Så morsomt det var! De forskjellige aksjonsgruppene rapporterer i sang, opptrinn og kåseri om hva de var med på (men naturligvis skal det ikke nevnes navn på dem som ble hjulpet, samtidig som det hele kamufleres såpass godt at ikke noen vil kjenne seg igjen).

DIAKONIUKEN
MÅ FØLGES
OPP

Meningen med det hele er at linjene trekkes fremover mot en planmessig innsats fra menighetens side til tjeneste som det regulære og daglige uttrykk for menighetens liv.

Et naturlig resultat av diakoniuken er opprettelse av faste besøksgrupper, frivillig diakonitjeneste distriktvis, verving av nye medlemmer til menighetspleien, opprettelse av hjelpeforeninger osv.

* * *

Vi vil gjerne understreke at disse forslagene er *ide-utkast*.

Forholdene på hvert enkelt sted må avgjøre hva og hvor meget en finner å kunne gjennomføre. Utkastene kan også suppleres med andre tiltak der en finner det hensiktsmessig.

Når det gjelder gjennomføringen av slike tiltak er det en god regel ikke å gape over for meget på en gang. Det er bedre å gjennomføre noen tiltak grundig enn å gjøre mange ting halvveis.

BARNA OG DE
UNGE MÅ
ENGASJERES

Det viser seg at dette med tjeneste — konkrete oppgaver, er noe som appellerer til barn og ungdom. Det har vært gjort en del forsøk med å bruke diakonistoff i kristendomsundervisningen i skolen, og de erfaringer en har høstet, har vært meget positive. For det første blir barna selv sterkt opptatt av dette stoffet, og gjennom barna trekkes foreldrene med. Noe av det samme har en sett der ungdomsgrupper har fått konkrete oppgaver å arbeide med. Ved å engasjere ungdommen til diakonal innsats oppnår en dessuten, i noen utstrekning, å gjennomføre flere av de oppdrag som er pålagt menighetsrådene. En samler ungdommen om gode formål, samtidig som en avhjelper legemlig og åndelig nød i menigheten. Gjennomføring av Diakonien dag eller Menighetens diakoniuke kan være et godt utgangspunkt for engasjement av barn og ungdom.

UNGDOMMENS
BARNEVAKT-
SENTRAL

En av de oppgaver som ungdom har tatt opp er organisering av barnevaktjeneste i menigheten. Dette er en form for tjeneste som det betales for av dem som mottar hjelpen, og de midler en på denne måten kan få inn, kan gå til ungdomsarbeidet.

UNGDOMMENS
TJENESTE-
GRUPPER

I enkelte menigheter har ungdomsforeninger og ungdomsklubber opprettet tjenestegrupper. Disse tar seg av bestemte gamle eller uføre. Kontakten har vært formidlet gjennom prest eller menighetssøster. En eller to ungdommer får ansvar for hver sin som de skal se til og hjelpe på forskjellig måte.

Det finnes også eksempler på at ungdomsklubben har bestemte dager hvor den besøker gamle hjemmet i menigheten. Likeså har det vært gjort

forsøk med å invitere gamle til spesielle klubbmøter.

Slike arrangementer har vist seg å være meget vellykkede og til stor glede både for de unge og de gamle.

* * *

d. Oppdragelse til diakoni

Forslag til aktivisering av folkeskolen

3. KLASSE

Det skulle gå lett å få i stand arbeidsoppgaver i skolen om den kristne tjeneste, for emnet faller innenfor pensum og undervisningsplan i mange fag. Det følgende er bare en skisse over hvordan det kan gjøres i en 3. klasse. Læreren forteller om forskjellige former for diakoni. Vi her i klassen skal også være med, *vi skal lage en bok, vi skal være med på mange måter*. Vi skal kalle boken «*Du og din neste.*»

EN «BOK» OM TJENESTEN

Det var en gang en mann som spurte Jesus da han snakket om å elske sin neste: Hvem er da min neste? Som så ofte ellers svarte Jesus med å fortelle en fortelling, en lignelse. Vi forteller om den barmhjertige samaritan. Poeng som understrekes er: *Vår neste* er den som vi ser og kommer borti som trenger oss. *Vår neste* er den gamle damen som ikke kan hente melk og ved selv, og *vår neste* er flyktningene langt borte. Jesus spurte: Hvem er da den manns neste som falt blant røvere? Han som hjalp ham. Alle som trenger hjelp, ja alle mennesker trenger *sin neste*. Bruk flere eksempler for å innprente «*neste-begrepet*». Første side i boken vår er en tegning fra fortellingen om den barmhjertige sa-

maritan, og Jesu ord: «*Du skal elske din neste som deg selv.*» Sanger: Gud vil jeg skal være et solskinnsbarn, og/eller: Gjør det lille du kan. — Et vennlig ord.

Vi vil finne ut hvem vi her i klassen kan være *den neste* for.

1. Vi tenker først på kameratflokken her på skolen.

I skolegården er det mange barn sammen, store og små. Hva kan vi gjøre for at skolegården skal bli en hyggelig lekeplass for store og små i frikvarterene? Vi vil sette opp regler for hvordan vi vil være. Læreren leder samtale med barna om dette. Barna kommer med forslag.

Vi nøyer oss ikke med det alminnelige «Vi skal være snille», men hjelper barna til å se og si dette konkret.

Alle forslag som barna kommer med, blir skrevet opp på tavlen, og så samarbeider vi forslagene til 5–6 punkter.

Prøv å la punktene få en *positiv utforming*.

Det skal bli noe slikt som:

- a) Vi vil ta hensyn til dem som er mindre enn oss. (Øv inn begrepet: Tan hensyn til.)
- b) Hvordan vi vil la dem leke i fred og beholde leken, ballene osv.
- c) Vi vil leke leker som ikke er farlige for noen. (Det blir så lett til at en forbyr leker som er farlige, en bør legge arbeid i å finne frem til positive forslag til ufarlige leker, slik at ikke barna får følelsen av at en bare kommer med en rekke forbud. Læreren kan jo lære barna enkelte

leker som ikke er farlige, barna er ikke så oppfinnsomme uten voksen veiledning.)

- d) Vi vil være varsomme så vi ikke dytter og er voldsomme mot noen.
- e) Hvis vi ser noen som har det leit i skolegården, vil vi prøve å hjelpe dem. (Læreren taler om hvordan).

Disse reglene omfatter ikke barnas forhold til læreren, det er viktig i denne sammenheng at en innstiller barna på forholdet til andre barn. Har en fått utformet noen få forhold for barnas adferd, skriver barna dem ned i en arbeidsbok, helst pyntet og illustrert. Hele klassen eller noen barn kan også få i oppgave å lage en litt større plakat som henger i klassen.

På samme måte går en gjennom barnas *forhold til hverandre i klassen*.

Vi vil ha arbeidsro i klassen vår.

Vi vil ha en hyggelig, vennlig tone.

Vi vil ikke gjøre narr hvis noen ikke får det til.

Vi vil holde sammen hele klassen.

Hvis vi blir uvenner, vil vi prøve å bli venner igjen fort. Læreren bør snakke mye med barna om å løse konflikter på en god måte. En må jo regne med at barna stadig kommer i konflikt med hverandre, om stort og smått.

Også om dette emne med barnas adferd i klassen, lager vi en side i arbeidsboken vår, og gjerne en plakat(er) (Når det gjelder barnas forhold til hverandre på skolen, gir vi oss selv hver dag en konkret oppgave, gjerne før hvert frikvarter.

Nå skal vi se om vi i dette frikvarteret (eller evt. denne dagen) *kan klare å gjøre det bedre for andre.*)

2. *Hjemmet.*

Så har vi vår neste i hjemmet, far, mor, og ikke minst søsken. Her er det jo mange ting å snakke om, skrive om.

Sanger.

Så samtaler vi etterpå om hvordan det har gått.

3. *Vi og naboene våre.*

a) Andre barn i nabolaget.

b) De voksne i nabolaget, i blokken, i gaten.

Det er viktig at læreren fører en enkel samtale med barna og leder deres tenkning og oppmuntrer barna til å komme med innlegg, slik at det ikke blir tørr moralisering fra kateteret. Vi lar samtalen munne ut i korte, konkrete setninger som vi skriver ned som tidligere, i arbeidsboken med tegninger og andre illustrasjoner. Mange barn finner i blad og andre steder illustrasjoner til de emner som vi behandler på skolen, og kleber det gjerne inn i arbeidsboken.

Vi snakker om konkrete måter vi kan hjelpe en nabo på. *I dag* vil vi alle prøve om det er en bestemt måte vi kan hjelpe på. Neste dag forteller barna. Det blir nok litt skryt da, men det får stå til.

Det er viktig at barna kommer inn i tankebanen å hjelpe, og at det blir konkretisert, i aktiv handling.

Er barna begynt med stilskriving i 3. klasse, får de som oppgave å lage en fortelling. Per (Kari) hjelper en gammel kone. Hvordan Per og Ola ble venner, o. l.

Hvis ikke elevene er begynt med stilskriving, kan læreren og barna lage en fortelling sammen på skolen. Barna skriver den inn i arbeidsboken med illustrasjoner.

Vår neste er alle som trenger hjelp.

Her kan man komme inn på aktuelle ting, flyktninger eller liknende.

5. KLASSE

Arbeidet på skolen bør forberedes godt. Læreren gjør rede for hva diakoni er. Skolen vil også være med.

Innledning: Hvem er vår neste? Jesus svarer på dette spørsmål med å fortelle lignelsen om Den barmhjertige samaritan.

Denne lignelsen fortelles av læreren.

Poeng: Hvem var den mannens neste som falt blant røvere? Han som hjalp ham.

Rundt oss er det mange mennesker som vi kan være *den neste for*. Mennesker som trenger oss på en eller annen måte, som vi kan gjøre livet bedre for.

Jesus vil få bort det vonde og leie. Han helbredet selv og hjalp den som sørget. Han bruker nå oss til å gjøre det bedre for andre. Vi skal være «de neste» for dem som vi er sammen med akkurat nå.

MIN NESTE I
SKOLEGÅRDEN

Skolegården. Ved samtale fant 5. klasse ut at de ville ha disse reglene: (Samtalen ble ledet om forholdene barna imellom.)

Vi vil ta hensyn til dem som er mindre enn oss.

Vi vil la dem leke i fred, og ikke ta fra dem baller, hoppetau og andre leker.

Vi vil være et godt eksempel for de mindre.

Vi vil bare leke leker som ikke kan skade noen.

Vi vil ikke erte andre.

Vi vil sørge for at ingen blir plaget i skolegården.

Hvis vi ser noen som har det leit, vil vi prøve å hjelpe dem.

Vi vil vente på tur når det er nødvendig.

Alle skrev reglene ned i arbeidsbok og illustrerte.

Vi ble enige om at i dag skal vi prøve å gjøre det hyggelig i skolegården.

I klassen. Samtale på samme måte om barnas innbyrdes forhold i klassen.

I hjemmet. Samhørigheten mellom familiedlemmer etc.

I blokken. Vet dere om leieboerne har ordensregler som alle må rette seg etter? Spør far og mor når dere kommer hjem, og prøv å få skrevet dem av eller få utlånt et eksemplar.

Kan vi barna også lage regler som gjelder for oss, hvordan vi vil være:

a) Mot andre voksne?

b) Mot andre barn?

Læreren bør lede samtalen slik at reglene får en positiv og konkret utforming.

DIAKONIEN I
MENIGHETEN

I menigheten. Grupper får i oppgave å finne ut hva menigheten gjør av hjelpearbeide.

En gruppe oppsøker *menighetssøster* og ber henne fortelle, skriver ned et intervju eller referat.

En annen gruppe oppsøker eventuell *Menighetspleieformann* og får høre om hjelpearbeid som der gjøres.

En gruppe snakker med presten om hans arbeid for dem som har det vondt: Sykebesøk, sjelesorg, etc.

MIN NESTE I
MENIGHETEN

Hva kan vi gjøre for noen i menigheten? Meget viktig at barna får en konkret oppgave, som gruppe eller klasse, og at de gir seg en oppgave som gruppe eller klasse, og at de gir seg en oppgave som enkeltperson. Er det noen vi kan hente melk for? Passe barn for? Etc.

Oppgavene om organisert hjelpearbeid: Læren orienterer barna om organisert hjelpearbeid på hjemstedet: Røde Kors, Sanitetsforeninger, Sjømannsmisjonen, annen misjon, flyktinghjelp etc. En bør skrive til organisasjonene og få brosjyrer, plakater etc. som kan brukes til barnas arbeidsbok.

En bør også skaffe opplysning om annet hjelpearbeid som ikke akkurat har underavdelinger i menigheten, slik at en får med åndsvakearbeidet, blindearbeidet, vanførearbeidet, diakoniinstitusjonenes virksomhet etc.

BESØK PÅ EN
INSTITUSJON

Besøk ved en institusjon kan tas med, en institusjon som ikke gir for voldsomme inntrykk, og hvor barna ikke vil genere noen.

Sanger kan brukes.

Passende slamer:

Elsk din neste.

Der går et stille tog.

Ellers vil en finne stoff i tidsskrifter til de forskjellige organisasjoner.

ARBEIDSBOK
OG
UTSTILLING

Oppgaven bør ta sikte på en *arbeidsbok* eller utstilling, som andre, f. eks. foreldrene, inviteres til å se.

Stilskrivning hører også med, f. eks.:

En gang Per gjorde en gammel, syk mann glad.

Eller: Fortell om Røde Kors' arbeid.

Eller: Fortell om Menighetssøstrens arbeid.

Oppgaven i 5 klasse går ut på opplysning om *arbeid for nesten*, sammen med barnas *personlige innsats for nesten*.

Oppgaven kan munne ut i et foreldremøte hvor foreldre får se utstilling og arbeidsbøker, stiler blir lest opp, barna kan ha laget plakater, muligens en sketsj.

Med visse tillempinger til de forskjellige alderstrinn kan dette opplegget også nyttes overfor andre aldersgrupper enn de som er nevnt i forslaget. Norges lærerlag har bl. a. anbefalt en slik ordning.

* * *

Det opplysningsarbeid som her er omtalt hører til det såmannsarbeid som må til for at de diakonale tanker og synsmåter kan begynne å gro og vokse frem til levende liv i våre menigheter.

V. vi oppretter et menighetsdiakoniat

FRA ARBEIDS-
UTVALG TIL
MENIGHETS-
DIAKONAT

Vi har tidligere nevnt nødvendigheten av at menighetsrådet oppnevner et arbeidsutvalg for diakoni og noen av de oppgaver et slikt utvalg kan ta opp, men skal diakonien virkelig bli en del av menighetens livsfunksjon er det ikke nok med et slikt utvalg, det må etableres et menighetsdiakoniat. Med dette mener vi et permanent menighetsorgan som har til oppgave å dra omsorg for det enkelte menneske i nød i menigheten.

Gjennom sitt diakoniat må menigheten kunne møte de forskjellige behov for praktisk kristen kjærlighetstjeneste. Diakoniatet er menighetens utøvende organ når det gjelder slik tjeneste både hjemme og ute, og må som sådant, i så stor utstrekning som mulig, søke å få menigheten aktivisert i løsningen av oppgaven. Hvorvidt diakoniatet skal organiseres ut fra foreningsprinsippet med medlemskap, eller om det skal legges opp slik at f. eks. de som har stemmerett ved menighetsrådsvalg også har det når det gjelder valg av styre for diakoniatet, det er en sak som hver enkelt menighet må ta standpunkt til.

Det er i og for seg intet til hinder for at en innarbeidet menighetspleie kan fungere som menighetens diakoniat, når den bare makter å ta på seg de diakonale oppgaver som til enhver tid melder seg, og når den fungerer som et menighetsorgan.

MENIGHETS-
PLEIE OG
DIAKONAT

Det naturlige vil som regel være at diakoniatet forsøker å få en eller flere faste diakoniarbeidere knyttet til sitt arbeid, men det er ingen betingelse for opprettelsen av et menighetsdiakoniat.

I tilfeller hvor menighetspleien ikke ser seg i stand til å fungere som menighetens diakoniat, bør den være representert i diakoniatets styre og på den måten inkorporeres i menighetens diakonale virksomhet.

Her legger vi frem Diakonirådets forslag til retningslinjer for menighetsdiakoni.

a. Retningslinjer for menighetsdiakoni

§ 1.

Menighetsdiakoni bygger på Guds ord og Den norske kirkes bekjennelse. Som en menighetens livsfunksjon har den omsorg for og yter legemlig og åndelig hjelp til det enkelte menneske i nød.

§ 2.

Menighetsdiakonien har som sitt organ et diakoniat/menighetspleie. Diakoniatet består av menighetslemmer og fast tilsatte diakoniarbeidere, organisert i et selvstendig diakoniorgan.

Diakoniatet/menighetspleien må til enhver tid være våken for alle diakonale oppgaver og søke å få menigheten aktivt med på løsningen av disse. Oppgavene bør løses ved:

- a) å tilsette en eller flere menighetssøstre, menighetsdiakoner, husmorvikarer, hjemmehjelpere, sosialkuratorer, barnevernsarbeidere.
- b) å arbeide for hjemmesykepleie og annen hjelp til gamle, syke, hjelpeløse, ubemidlede,

ensomme, tidligere sinnslidende, alkoholikere med familie, barn og ungdom.

- c) å organisere en tjeneste av frivillige arbeidere.
- d) å opprette og eventuelt drive institusjoner, som f. eks. hjem for menighetens gamle, ferie-hjem, barnehager, velferdssentraler for eldre.
- e) å arbeide for opplysning om diakoni og rekruttering til diakoni-institusjonene.
- f) å støtte og arbeide for Kirkens Nødhjelps virksomhet.
- g) å samarbeide med andre menighetsorganer om løsning av de enkelte diakonioppgaver og ved å delta i diakonioppgaver som bare kan løses i samarbeid med andre menigheter/kristelige organisasjoner eller som landstiltak.

§ 3.

De nødvendige midler til arbeidet skaffes:

- a) ved ofringer, kollekter og bøssepenge i kirken(e) etter nærmere bestemmelse av menighetsrådet.
- b) ved innsamling, evt. ved bidrag fra hver husstand i menigheten.
- c) ved bidrag fra diakoni/menighetspleieforeninger, humanitære organisasjoner, kommune og stat.

§ 4.

Diakonaten/menighetspleien ledes av et styre av aktive menighetsmedlemmer som vil lede arbeidet i overensstemmelse med statuttens § 1.

Styret velges på menighetens eller diakonats/menighetspleiens årsmøte som kunngjøres for menigheten minst fjorten dager i forveien.

Stemmeberettiget er alle som har stemmerett ved menighetsrådsvalg, eller stemmeretten bygges på medlemsskap.

§ 5.

Styret består av minst 7 medlemmer:

- 1 prest
- 1 diakoniarbeider
- 1 representant fra menighetsrådet.

Disse tre styremedlemmer oppnevnes av menighetsrådet. De øvrige velges på menighetens eller diakonats/menighetspleiens årsmøte, samtlige med varamenn. Samtlige styremedlemmer med varamenn velges for 2 år ad gangen. Styret velger formann, nestformann, sekretær og kasserer. Formannen velges ved skriftlig valg. Det holdes regelmessige møter minst seks ganger i året.

Forslag til styremedlemmer som skal velges på årsmøtet (det dobbelte eller tredobbelte antall), settes opp av det sittende styre.

Ved oppsetting av kandidater bør styret ta tilbørlig hensyn til de forskjellige distrikter i menigheten, menighetspleieforeninger o. l.

Styret tilsetter diakoniarbeidere og utarbeider instruks for disse. Styret påser at arbeidet ledes som kirkens diakoni og tar de nødvendige initiativ til å få arbeidet gjort, både ved de ansatte diakoniarbeidere og de frivillige hjelpere. —

Styret utarbeider beretning og setter opp regnskap (og budsjettforslag) som hvert år legges frem på menighetens årsmøte (og diakonats/menighetspleiens årsmøte).

Regnskapet revideres av revisor, som velges utenfor styret.

§ 7.

Forslag til forandringer i statuttene må være styret i hende før kalenderårets utgang. Styret oversender innkomne forslag til menighetsrådet til underretning før behandling på årsmøtet. Forandring i statuttene krever $\frac{2}{3}$ flertall av de fremmøtte.

* * *

Når en først kommer i gang med diakonale oppgaver i en menighet gjør en som regel den erfaring at oppgavene er både større og flere enn en hadde tenkt seg, og behovet for faglært diakonal arbeidskraft melder seg.

VI TRENGER
UNGE MED
KALLS-
BEVISSTHET

VI. den faglærte diakoni

a. Rekruttering et problem

Straks vi kommer inn på spørsmålet om faglært diakonal arbeidskraft rører vi ved et alvorlig problem — mangelen på diakoniarbeidere.

Det er stor mangel på diakoniarbeidere. Dette henger sammen med at det er et alt for lite antall unge som går inn i diakonitjenesten som et livskall. Det utdannes et betydelig antall sykepleiere, men de fleste av dem forlater sykepleien igjen etter en tid. Dette gjelder særlig de kvinnelige diakoniarbeidere. Det er de færreste som tar den tilleggsutdannelse som forlanges for å bli innviet til diakoniarbeider og som fortsetter i denne tjenesten. Dette er et problem som diakoniinstitusjonene ikke kan løse alene. Her må både hjem, skole, kirke og kristelige organisasjoner tre støttende til. Alle krefter må settes inn for å gi vår kristne ungdom kallsbevissthet.

Det må gjøres klart at det å være en kristen, det er ikke først og fremst å ha det godt, men å gjøre godt. Dette må komme til uttrykk i forkynnelsen og i oppdragelsen.

Det er den ungdom som vokser opp i våre hjem, som får sin grunnleggende opplæring i våre skoler, som konfirmeres i våre kirker, og deltar i det kristelige ungdomsarbeid, som må fylle diakoniinstitusjonene. Det er denne ungdom som må se det som sin livsoppgave å tjene andre i våre menigheter, ved våre sykehus og ute

på misjonsmarkene. Grunnlaget for en slik innstilling til livet og dets forpliktelser må legges i barne- og ungdomsårene.

Det diakoniinstitusjonene kan gjøre er å befeste kallsbevisstheten og effektivisere den ved å gi de unge de fagkunnskaper som gjør det mulig for dem å realisere kallet på beste måte.

Vi må i vår omgang med barn og ungdom og i vårt arbeid blant dem, i langt sterkere grad enn hittil, legge vekt på å lære dem at det er like viktig å ha noe å leve for som å ha noe å leve av.

Dette kan vi frimodig gjøre i dag, fordi forholdene er slik at de som utdanner seg til diakoniarbeidere, kan gå til stillinger med ordnede lønns- og pensjonsforhold.

Dette er forøvrig ting som ikke bare er av interesse for diakoniarbeiderne, men også for dem som akter å opprette diakonale stillinger.

b. Våre diakoniinstitusjoner

I siste halvdel av forrige århundrede gikk det en sterk vekkelsesbølge over hele Norden. Denne vekkelsen førte bl. a. med seg at alle de skandinaviske land fikk sine diakonissehus som skulle ta seg av den kristne barmhjertighetstjeneste blant dem som var i nød. Norge fikk sitt i 1868.

Diakonissehuset i Oslo, Lovisenberg.

I nær hundre år har nå Diakonissehuset utdannet og sendt ut diakonisser til tjeneste i våre menigheter, på sykehus, barnehjem og aldershjem, i forskjellige slags anstalter, blant åndssvake og blandt spedalske på misjonsmarken. Det er en hær på tusener av søstre Diakonisse-

huset har sendt ut i alle disse årene for å kjempe mot menneskelig nød. Også i dag pågår denne kampen for fullt. Diakonissehuset i Oslo vil gjerne utdanne unge kristne kvinner for denne tjenesten. Den lange erfaring — skolen er landets eldste sykepleieskole — og det nye tidsmessige skolebygg med undervisningsrom — elevinternat av beste standard, gir sikkerhet for en fullverdig sykepleieutdanning på kristen grunn. Vilkårene ellers er de samme som for andre offentlige godkjente sykepleieskoler. Skolen er fri. De som har kall til å bli diakonisser får i tillegg til sin 3-årige sykepleieutdanning et 3 mnd. kristelig-sosialt kursus som slutter med kirkelig innvielse til diakonissegjerningen.

På sin store eiendom Lovisenberg, midt i Oslo, har Diakonissehuset sitt eget store sykehus på 240 senger, 4 aldershjem, 1 barnehjem og selve diakonissehuset med skolen. Plan og opplysninger fåes ved henvendelse til Diakonissehuset i Oslo, Lovisenberggt. 15, Oslo 4.

Det norske Diakonhjem, Vinderen.

Det norske Diakonhjem er opprettet i 1890 med det formål å utdanne unge, troende menn til kristen barmhjertighetstjeneste blant syke, lidende og forkomne mennesker.

Diakonhjemmet ble opprettet av Lutherstiftelsen (det nåværende Indremisjonsselskap), men er siden 1893 en selvstendig institusjon med eget ansvarlig styre.

Diakonhjemmet kjøpte i 1893 eiendommen Steinerud på Vinderen i Oslo, hvor det reiste to sykehusbygninger omkring år 1900, og har siden utbygget anstalten med elevhjem, skolelokaler,

funksjonærboliger m. v. For tiden arbeides det med en omfattende utbygging av hele institusjonens kapasitet.

Diakonutdannelsen varer i fem år. De tre første årene er en vanlig sykepleieskole, godkjent av sosialdepartementet. Deretter følger videregående utdanning gjennom to år, i en rekke almene, sosiale fag for å ruste diakonene til en meget mangesidig tjeneste i kirken, samfunnet og misjonen utad.

Av elevene som skal opptas kreves realskoleeksamen eller minst to år ved ungdomsskole, og de må ha god helse, være praktisk anlagt og ha godt vitnesbyrd som kristen.

Det er stort behov for diakoner, og stadig nye stillinger og arbeidsoppgaver åpner seg innen diakonien til en velsignelsesrik gjerning for dem som vil ta oppgavene opp. Skolen er fri. Plan og opplysninger fåes ved henvendelse til Det norske Diakonhjem, Vinderen, Oslo 3.

Bergens Diakonissehjem, Haraldsplass 1, Bergen. På den vakre eiendommen Haraldsplass i Bergen ligger diakonisseinstitusjonen Bergens Diakonissehjem. Den omfatter ved siden av selve søster- og elevhjemmet et vanlig akutt-sykehus på 100 senger med 10 leger, aldershjem for søstre, bolig for personalet. Et hybelhus for søstre ble tatt i bruk nyttår 1962. Nytt sykehus for psykiatri og geriatri er under arbeid.

Allerede i 1871 begynte diakonissegjerningen i Bergen med søstre fra Diakonissehuset i Christiania. Etter hvert ble arbeidet mer og mer uavhengig av moderinstitusjonen. Denne utvikling fortsatte og nådde sitt mål 1918 da Bergens Dia-

konissehjem ble etablert som selvstendig diakonissehus. Samme året som Diakonissehjemmet begynte sin selvstendige virksomhet, kom også den første eleven i sykepleie. Dermed var sykepleierskeutdannelsen igang og begynnelsen var gjort til den moderne sykepleieskole som Diakonissehjemmet nå driver.

Diakonissehjemmets sykepleieskole gir full 3-årig statsautorisert sykepleieutdanning som fører frem til statseksamen. Ved siden av denne fagmessige opplæring i sykepleie, får elevene undervisning i en rekke fag som bibelkunnskap, diakoni og sjelesorg med sikte på dyktiggjørelse til den kristne tjeneste som diakonien omfatter, f. eks. menighetsarbeide, arbeide i indre og ytre misjoner osv. — for å kunne hjelpe mennesker både åndelig og legemlig. Skolen tar opp kristne kvinner som tilhører Den norske kirke og har fylt 19 år. Av forkunnskaper må de foruten folkeskolen ha gjennomgått et 2-års kurs på ungdomsskolen, teoretisk linje eller realskolen, husmorskole er også godt å ha.

Menighetssøsterhjemmet, Rosenborggt. 8, Oslo 3 Menighetssøsterhjemmet ble innviet og begynte sin virksomhet 17. oktober 1916 og er et arbeidsredskap i Den norske kirkes tjeneste. Menighetssøsterhjemmet ble opprettet for å utdanne søstre til tjeneste i menighetene, og målet har vært og er: «Minst en menighetssøster til hver norsk menighet.»

Menighetssøsterhjemmet begynte sin virksomhet i Rosenborggt. 8, Oslo. Senere er Rosenborggt. 10 og Pilestredet nr. 77 kjøpt til for å gi plass til elevinternat, sykepleieskole og en kir-

urgisk avdeling i tillegg til den medisinske i Rosenborggt. 8.

Elevene ved skolen får den statsautoriserte 3 års sykepleieutdannelse. Hertil kommer spesielle undervisningstimer og samvær om de diakonale fag — diakoniens historie, innføring i menighetsarbeide, troslære, sjelesorg, bibeltimer, tekstbruk osv. Utdannelsen tar ikke bare sikte på fagutdannelsen, men også å fostre og utvikle den personlige karakter og kristne vekst hos elevene. Som elever ved Menighetssøsterhjemmet opptas personlig kristne unge kvinner som vil bli menighetssøstre. De må høre til Den norske kirke. Alder 19—30 år. En må ha realskole, minimum toårig ungdomsskole (teoretisk linje) eller lignende utdannelse, gjerne husmorskole. Høyere utdannelse er ønskelig.

Det er fri kost, bolig og undervisning.

Etter tre års utdanning får søstrene sitt eksamenstestimonium, hvorpå følger et tjenesteår som anvises av Menighetssøsterhjemmet.

Etter et halvt eller et års tjeneste får søstrene kirkens innvielse til menighetssøstertjenesten som Den norske kirkes diakoniarbeidere. Da blir de også opptatt som medlemmer i Lutheriske Menighetssøstres Forening.

* * *

Foruten disse diakoniinstitusjonene finnes det enda en institusjon som er adskillig yngre av år og som utdanner barnevernsarbeidere.

Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne, Bispegt. 9, Trondheim.

Barnevernsinstituttet ble opprettet av Menighetspleienes Landsforbund i 1947. Formålet er ut

fra kristent grunnsyn å utdanne barnevernsarbeidere i daginstitusjoner for barn (barnehager, daghjem, småbarnstuer og i barnehjem). I 1956 ble Dronning Mauds Minnefond overdratt til den gamle, vakre bispegården i Trondheim, og instituttet fikk da navnet

Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne.

Dette er en selvstendig og selveiende stiftelse innenfor Den norske kirke. Bygningen som er omgitt av en vakker hage, inneholder: 2 klasserom, musikk- og rytmikksal, formingsrom, bibliotek og stor dagligstue, foruten kontor og diverse andre rom.

Det er innredet eget kapell i huset, og det er planlagt å bygge øvingsbarnehage i hagen.

Barnevernsinstituttet er godkjent av staten og har rikstilskott til driften. Utdannelsen avsluttes med offentlig eksamen.

Elever som kommer fra landet, kan søke Statens Lånekasse om lån og stipend til utdannelsen.

Dronning Mauds Stipendiefond tildeler hvert år en elev som har tatt eksamen ved instituttet et stipend for videregående utdannelse innenfor barnevernsarbeidet.

Barnevernsutdannelsen tar ialt 4 år. 2 års forutdannelse (bestående av husmorskole, spebarnspleieutdannelse og praksis) og 2 års sosialpedagogisk yrkesutdannelse.

Elevene skal være fylt 20 år når de kommer inn og ha realskoleeksamen eller tilsvarende almen skolegang.

Det er stor mangel på barnevernsarbeidere. Småbarna og hjemmene i det moderne samfunn trenger den hjelp barnehagen kan gi, og i de

mange institusjoner for handicapte barn og i barnehjemmene trenges det oppdragere som er både personlig og faglig kvalifisert for oppgavene. Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne ser en diakonioppgave i det å være med å hjelpe her.

* * *

c. Diakoniarbeidernes plikter og rettigheter innen menighetsdiakonien

Diakoniinstitusjonene har i samråd med hverandre og med diakoniarbeidernes organisasjoner utarbeidet normalinstrukser for diakoniarbeiderne. Disse normalinstruksene gir et godt bilde av det arbeid som diakoniarbeiderne utfører. Til orientering refererer vi hovedpunktene i disse instruksene.

1. MENIGHETS- HETSSØSTRE

Med menighetssøstre tenkes i denne sammenheng både på diakonisser utdannet ved våre to diakonissehus og søstre utdannet ved Menighetssøsterhjemmet.

Menighetssøsteren er knyttet til Den norske kirke og er betrodd «Jesu henders embete» i den menighet hun er ansatt.

Som menighetssøster samarbeider hun med menighetens prester og funksjonærer, med legen og menighetspleien/diakonatet, slik som forholdene tilsier det. Hun innsettes under høymessen den søndag eller helligdag som presten fastsetter. (Se alterbokens rettleiing om dette.)

MENIGHETS- SØSTERENS OPPGAVE

Hun skal tilse og pleie syke, gamle og trengende, veilede de pårørende om pleie og stell i tilknytning til legens forordninger. Hun bør være

oppmerksom på hvor hennes hjelp trenges både når det gjelder legemlig, sjelelig og åndelig nød. I tilfelle dødsfall skal hun sørge for at den døde blir stelt og lagt i kiste.

Menighetssøsteren bør også se det som noe som angår henne å samle om gudstjenesten, og like så være med i det frivillige kristelige arbeid så langt hennes tid og krefter rekker.

Hun bør i størst mulig utstrekning være fritatt for nattevåking. I de tilfeller hvor hun må utføre en slik tjeneste, må det sørges for at hun får den nødvendige hvile om dagen. Har hun hatt nattevakt må hun ha minst 7 timers hvil utenfor sykerommet og hun må ha fri tredje hver natt. Hun må ha kjennskap til gjeldende sosiallovgivning for å kunne veilede foreldre, syke, gamle og trengende om den hjelp samfunnet kan gi i de forskjellige situasjoner.

Hun gir melding om blinde, døve, vanføre og åndssvake til rette vedkommende. Menighetssøsteren har rett til en fridag i uken, dessuten annenhver søndag, og arbeidstiden må så langt råd er tilpasses 45 timers uke. Hun må føre dagbok over sitt arbeid og legge den frem for sine overordnede til fastsatt tid.

Likeså fører hun nøyaktig regnskap over betrodde midler og har ansvaret for at sykepleierekvisita hun disponerer blir holdt i forsvarlig stand. Menighetssøsteren får sin lønn av menigheten. Hun skal ikke ta imot personlig godtgjørelse eller betaling for sitt arbeid blant syke. Alle utgifter til tjenestereiser skal hun ha godtgjørelse for. Er hun syk mer enn tre dager meldes dette til arbeidsgiveren og stedets trygdekasse. Eventuell permisjon må søkes hos soknepresten

eller menighetspleiens/diakonatets formann. Strekker permisjonen seg utover en måned må tillatelse innhentes fra den diakoniinstitusjon hvor hun er utdannet.

Menighetssøsteren skal i sitt arbeid bære sin institusjons drakt med emblemer.

Menighetssøstre lønnes etter lønnsoverenskomst mellom Norges By og Herredsforbund og Norsk Sykepleierforbund.

Etter de regler som gjelder pr. 1/4-65 står menighetssøstre i lønnsklasse 8 etter statens lønnsregulativ. Alderstillegg opptjenes etter 2, 4, 6 og 8 års tjeneste. Lønnsjusteringer foretas så ofte at en må til enhver tid være forberedt på forskyvninger.

På grunn av disse stadige justeringer refereres ikke til noe tall her, men gjøres oppmerksom på at en kan få fullstendige opplysninger om alle spørsmål som angår lønninger og ansettelsesvilkår ved henvendelse til diakoniinstitusjonene.

Til den vanlige lønn kommer godtgjørelse for sykkelhold hvis søsteren selv har det, eller utgifter til bilhold hvis menighetssøsteren disponerer bil i tjenestetiden.

Den regulativbestemte lønn som menighets-søsteren får er bruttolønn, slik at søsteren betaler for de fordeler hun måtte ha i form av hus, lys, brensel etc. Hun betaler også sin andel av trygdepremien.

For diakonissenes vedkommende trekkes den del av lønnen som til enhver tid skal innbetales til Diakonissehusene, hvis ikke søstre selv sørger for denne innbetaling.

Alle menighetssøstre har ordnet pensjonsordning gjennom Kommunal Landspensjonskasse

(K.L.P.). Dette medfører at arbeidsgiveren må betale 16% av innskuddsgrunnlaget (grunnlønn + alderstillegg). Den enkelte sykepleier betaler 4% av samme innskottsgrunnlag. Disse 4% må arbeidsgiveren trekke i menighetssøsterens lønn.

Når det gjelder arbeidsgiverens andel i pensjonsinnskuddet yter sykestrygden gjennom vedkommende trygdekasse et årlig bidrag på inntil kr. 2500.- til dekning av arbeidsgivertilskuddet for hver offentlig godkjent sykepleier som omfattes av pensjonsordningen for sykepleiere i kommunal eller annen hjemmesykepleie etter lov av 22. juni 1962 og som er tilsatt a) av en kommune, b) av en organisasjon (menighet eller humanitær forening), som menighets- eller distriktsykepleier i hjemmene. Innbetalingen av pensjonspremiene skjer kvartalsvis etterskuddsvis og må finne sted innen en måned etter forfall. Ved senere betaling beregnes 5% etterskuddsrenter. Alle innbetalinger vedrørende pensjonsordningen for sykepleiere skjer til K.L.P.s postgiro-konto nr. 19013.

Alle som tilsetter menighetssøster plikter å melde søsteren inn i Kommunal Landspensjonskasse (K.L.P.). Arbeidsgiveren kontakter selv K.L.P. for å få de nødvendige papirer for innmelding fra den dato søsteren begynner i sin tjeneste. K.L.P.s adresse er Kommunenes hus, Vika, postboks 1378, Oslo 1.

2. MENIG- HETSDIA- KONER

De norske Diakoners Broderforbund har utarbeidet en normalinstruks for menighetsdiakonere. Denne samstemmer ialt vesentlig med den normalinstruks vi har referert tidligere for de kvinnelige diakoniarbeidere.

Når det gjelder diakoner er det mest alminnelig at de samtidig er klokkere i menighetene, og som sådanne kommer de inn under klokke-loven.

I lov om klokkere av 5. april 1963 står det i § 7:

«Hvor kommunen stiller midler til rådighet utover det som medgår til dekning av minstelønnen etter § 5, kan biskopen etter forslag av vedkommende menighetsråd og etter at vedkommende sokneprest og prost er gitt anledning til å uttale seg, pålegge klokkeren å yte fast hjelp på prestens kontor og/eller overta annet arbeid av kirkelig og sosial art i menigheten. Kirke og Undervisningsdepartementet har utarbeidet en normalinstruks for klokkere og uttaler i tilknytning til denne klokke-lovens § 6:

«Loven sikter her til diakonklokkestillingene, hvorav det nå finnes et ikke lite antall, de aller fleste i byene. Diakonene får sin utdanning ved Det norske Diakonhjem, i et 5 årig kurs. Kurset omfatter praktisk og teoretisk sykepleierutdannelse i 3 år og deretter en 2 årig teoretisk avdeling med religiøse, almendannende fag (bl. a. bibellære, tros-lære, diakoni, prekenlære, kirkehistorie, psykiatri, sjelepleie, samfunns-lære, norsk, bokholderi og kirkebokføring).

En har i § 7 skissert et så stort arbeidsområde at diakonklokkeren vil få sin tid fullt opptatt. Det skal nevnes at diakonklokke-erne til dels er pålagt plikt til å holde kontortid et par timer hver virkedag, utenom at de arbeider på prestekontoret i prestens kontortid. Prestens kontor er i regelen åpent om formiddagen og klokke-rens om ettermiddagen.

Folk som ikke kan slippe fra om formiddagen, vender seg da gjerne til klokkeren i hans kontortid — dels med meldinger til kirkeboken, dels om hjelp av menighetens fattigpleie, for å få skrevet ut søknader osv. Bestemmelse om plikt for klokkeren til å holde fast kontortid kan eventuelt medtas i instruksjonen.»

«Diakonklokkestillingene må tillegges en passende avlønning. Det er vilkåret for at en skal ofre seg for stillingen og gå opp i sitt kall. Av omsyn til diakonenes 5 år lange utdanningstid og alle tilhøve ellers, vil det være rimelig at diakonklokke-erne (klokkere i hovedstilling med fullt diakoniarbeid i samsvar med § 7) blir jamnstilte med folkeskolelærere i full post på vedkom-mende sted når det gjelder den samlede lønn og alderstillegg. Når en diakonklokke forflyttes, bør han, i likhet med lærere beholde alderstillegg som er opptjent i den tidligere klokke-stillingen.»

Diakonklokke-ernes spesielle stilling i menigheten gjør det nødvendig å gi deres status en egen omtale.

De norske Diakoners Broderforbund og Diakoniråd for Den norske kirke har i fellesskap gitt en utredning om diakonklokke-ernes status. Utredningen har også vært forelagt professor Knut Robberstad for å sikre dens kirkerettslige holdbarhet.

1. Etter loven er klokkeren en kirkelig tjenestemann som ansettes av menighetsrådet og får sitt ansettelsesbrev av bispedømmerådet. (Lov om klokkere av 5. april 1963 og rundskriv til klokkere, menighetsråd og kommuner av

DIAKON- KLOKKERENS STATUS

6. april 1963 og lov av 29. april 1963 om Den norske kirkes ordning.)

Klokkeren er etter loven en kirkelig tjenestemann som sorterer under de kirkelige myndigheter, biskop og menighetsråd, med soknepresten som sin nærmeste overordnede. Vi ønsker å understreke at dette er et forhold som både diakonklokker, prest og menighetsråd må ta hensyn til.

2. Dette gjelder også når diakonklokkeren tar seg av sosiale oppgaver, herunder den sykepleie han øver i menigheten.

(Normalinstruks for klokkere § 8 side 526 i Norsk Lovtidende 3. august 1939.)

Alt arbeid en klokkerdiakon blir tildelt, og som han tar på seg, utfører han således som en kirkens tjener. *Arbeidsoppgavene kan derfor bare pålegges ham av de rette kirkelige personer og myndigheter.*

3. Med bakgrunn i den klare kirkelige status diakonklokkeren har, må han betraktes som menighetens tjener og bør som sådan inkorporeres i menighetens liv, administrativt og praktisk.

Med den spesialutdannelse han har som diakoniarbeider er det naturlig at han inntar en sentral plass i menighetens diakonale virksomhet. Dette gjelder både den virksomhet som utføres på menighetsrådets initiativ og den frivillige.

4. I forholdet til den kommunale hjemmesykepleie må han prinsipielt stå i samme stilling som andre diakoniarbeidere.

a) Dersom hans arbeidsgiver, menighetsrådet, gjennom sitt diakonat/menighets-

pleien, er villig til å overta ledelsen av den kommunale hjemmesykepleie, er det intet til hinder for at han forestår den daglige ledelsen av denne. I slike tilfeller vil det offentlige tilskudd bli å utbetale direkte til diakonat/menighetspleie.

- b) Diakonklokkeren kan utføre oppdrag for den kommunale hjemmesykepleie dersom dette ikke går ut over de oppdrag han er pålagt av sine arbeidsgivere. Han skal ikke pålegges noe eller dirigeres av andre instanser enn de som ifølge loven er hans foresatte. Selv om han utfører oppdrag for den kommunale hjemmesykepleie, skal han fremtre som kirkens representant, ikke som kommunal funksjonær.

Det blir den enkelte kommunes sak om den vil søke departementet om refusjon for sine utgifter til slike tjenester.

Når det gjelder avlønning av diakoner i menighetsarbeid anbefaler De norske Diakoners Broderforbund at de blir lønnet etter lønnsklasse 13 i Statens lønnsregulativ. Dette tilsvarer pr. 1/4-65 en grunnlønn på kr. 20.200,- pr. år, med fire alderstillegg etter 2-4-6-8 år, stigende til kr. 24.500,-. Dersom diakonen tilsettes som diakonklokker går han automatisk inn i Statens pensjonskasse.

Tilsettes diakonen som menighetsdiakon slik at han blir lønnet av menighetsrådet, menighetspleie/diakonat, blir han å pensjonere gjennom K.L.P. etter samme regler som de kvinnelige diakoniarbeidere. (K.fr. redegjørelse ovenfor.) Som tidligere nevnt er det som er referert i forbin-

3. DIAKONI- ARBEIDERNES STATUS SOM KIRKENS TJENERE

delse med diakoniarbeidernes oppgaver og plikter fra de normalinstrukser som er utarbeidet. Nærmere opplysninger om ansettelsesvilkår og arbeidsforhold vil diakoniinstitusjonene kunne gi. Arbeidsforholdene vil i noen grad måtte tilpasses forholdene på hvert enkelt sted. Dette vil institusjonene og diakoniarbeidernes organisasjoner være behjelpelige med.

Det er derfor å anbefale å ta kontakt med disse når en begynner å arbeide med konkrete planer om ansettelse av diakoniarbeidere. Det vil som regel også være helt nødvendig for overhodet å få en diakoniarbeider.

I forbindelse med gjennomføringen av den kommunale hjemmesykepleie er det oppstått en del uklarhet om diakoniarbeidernes status som kirkens tjenere. Uklarheten har sammenheng med registreringen av hjemmesykepleiere. Svært ofte betaler kommunene betydelige tilskudd til dekning av menighetssøstrenes og menighetsdiakonenes lønn, og dersom disse blir innregistrert som kommunale hjemmesykepleiere får kommunen refundert en del av sine utgifter fra staten.

I samband med dette er det fra enkelte kommuners side hevdet at diakoniarbeiderne må betraktes som kommunale funksjonærer, at sosialsjefen skal fungere som deres overordnede og at hjemmesykepleien skal utføres etter retningslinjer for kommunal hjemmesykepleie.

Til dette er det flere ting å bemerke.

For det første vil en slik ordning medføre en begrensning av diakoniarbeidernes arbeidsområde både materielt og åndelig. Den kommunale hjemmesykepleie skal etter retningslinjene ikke vare ut over 5 uker og den omfatter ikke på

langt nær alle de former for sykdom og nød som diakoniarbeiderne vanligvis har med å gjøre.

Den kommunale hjemmesykepleier skal også opptre religiøst nøytralt, noe som umulig kan forenes med det å forvalte «Jesu henders embete». Kirken har naturligvis ingen ting imot at kommunene får refundert en del av sine utgifter i forbindelse med tilskudd til diakoniarbeidernes lønn, men dette må ikke medføre at diakoniarbeiderne kommer i en situasjon som hindrer dem i å øve *diakoni*.

Det er viktig å være oppmerksom på disse forhold når en f. eks. forhandler med en kommune om tilskudd til avlønning av en diakoniarbeider i en menighet.

Følgende synspunkter kan være nyttige å ha for øye:

1. I mange menigheter har menighetspleiene/diakonatene gjennom årtier vært det eneste organ som har utført hjemmesykepleie. Dette arbeid har alltid omfattet alle kategorier av syke og nødstedte mennesker, kronisk syke, gamle og demente, såvel som de grupper som kommer inn under den kommunale hjemmesykepleies omsorg.

Menighetspleiene og diakonatene kan ikke under noen omstendighet oppgi sine vanlige oppgaver ved sine arbeidere, og kan derfor ikke begrense sin virksomhet til de oppgaver som dekkes av den kommunale hjemmesykepleie.

På den annen side vil de tilfeller som den kommunale hjemmesykepleie tar sikte på, naturlig utgjøre en del av det arbeidsfelt som

FORHANDLING MED KOMMUNEN OM DIAKONI- ARBEIDERE

diakoniarbeiderne har. I praksis vil det virke både kunstig og hemmende å skille sterkt mellom disse forskjellige former for pleie.

Det er derfor å anbefale at menighetspleene, diakonatene stilles på like linje med den kommunale hjemmesykepleie og får den samme offentlige støtte som ellers gis den kommunale hjemmesykepleie. Forutsetningen for slik støtte må naturligvis være at sykepleierne har de foreskrevne kvalifikasjoner og at det legges frem en fyldestgjørende rapport om den enkelte sykepleiers arbeid. En slik ordning vil gjøre det mulig at den frivillige og kommunale hjemmesykepleie kan løpe parallellt uten unødige friksjoner.

2. Det er også grunn til å understreke den rett og plikt som menighetene har til å øve slik tjeneste ut fra «Lov om Den norske kirkes ordning», hvor menighetsrådene pålegges å ha sin oppmerksomhet henvendt også på den legemlige nød i menigheten. Dette er videre utdypet av Bispedømmerådernes Fellesmøte i 1959, hvor det ble fattet vedtak om at «menighetsrådet skal være ansvarlig for at det i menigheten drives en effektiv praktisk-karitativ menighetspleie og sørge for at det blir skapt organer for slik diakonal virksomhet.»

Dersom forholdene ligger slik til rette, og menighetspleien er villig til å overta ledelsen av den kommunale hjemmesykepleie, vil dette også kunne være en løsning. I slike tilfeller vil det offentlige tilskudd bli å utbetale direkte til menighetspleien.

Dersom det på det lokale plan skulle være ønskelig med en slik ordning, bør søknaden

om at menighetspleien kan få ansvaret for hjemmesykepleien, sendes departementet via Diakoniråd for Den norske kirke som i tilfelle kan gi sin anbefaling for at ordningen kan godkjennes.

3. Det har vært gjort forsøk på samarbeid mellom den kommunale hjemmesykepleie og menighetspleien/diakonatene ved at menighetssøstre er stillet til disposisjon for den kommunale hjemmesykepleie. Erfaringene fra slikt samarbeid er forskjellige, alt etter de lokale forhold.

Vi ønsker å understreke at der en forsøker med slike ordninger, er det absolutt nødvendig at menighetspleien beholder den fulle disposisjonsrett over sine arbeidere. Dersom det blir spørsmål om prioritering av oppgaver, må det være menighetspleien/diakonater som avgjør hvilke oppgaver som skal prioriteres. Diakoniarbeiderne kan kun utføre oppdrag for den kommunale hjemmesykepleie i den utstrekning dette ikke går utover diakoniarbeidernes menighetsmessige forpliktelser.

Likeså må den diakoniarbeider som utfører kommunal hjemmesykepleie alltid opptre som menighetssøster/menighetsdiakon, slik at det er klart at det er kirkens representant som kommer. I de tilfeller det blir anmodet om hjelp fra kommunen vil altså forholdet bli at det ytes hjelp fra diakoniarbeiderens side i dobbelt forstand, både overfor kommunen og overfor den som pleies. Når vi understreker dette så sterkt, er det bl. a. fordi våre søstre og diakoner er utdannet til kirkens ar-

beidere og betrakter sin gjerning i menighetene under denne synsvinkel. Hvis de ikke får fremtre som kirkens tjenere i sin gjerning i menighetene, må vi regne med at de søker seg inn ved sykehus og anstalter hvor det som oftest er langt bedre og ordnede forhold både når det gjelder arbeidstid og økonomi.

Med den mangel på sykepleiere som vi har i dag, må det vises varsomhet på dette punkt, ellers står vi i fare for å miste den arbeids-hjelp vi allerede har ute i menighetene, og det er meget vanskelig å få nye. Disse spesielle synspunkter må også gjøres gjeldende i de tilfeller hvor diakoniarbeideren samtidig er klokker, og av den grunn har en nærmere tilknytning til kommunen rent økonomisk.

VII. diakonale institusjoner

a. Menighetens yngste

Å drive barnehage er også en diakonioppgave.

Tidligere har man betraktet det som hjemmets oppgave alene å ta seg av småbarna. Dette har forandret seg fordi de naturlige lekeplasser for barna innskrenkes, mens trafikkulykkene stadig skjer.

Leilighetene er mindre, mødrene uten hjelp. Hjemmene trenger den avlastningen og den støtte i barneoppdragelsen som forskjellige institusjoner for småbarn kan by på. Barna trenger en trygget lekeplass hvor de kan gjøre erfaringer, lære å uttrykke og utvikle seg gjennom leken. Ikke minst i menighetsbarnehagen vil vi gi dem disse mulighetene i en trygg kristen atmosfære.

BARNEHAGEN

tar imot barn fra 3–7 år i fire timer pr. dag. Barn hvis mødre arbeider utenfor hjemmet kan være i 6 timer. Aldersspranget mellom 3–7 år er for stort til at alles behov kan tilfredsstilles samtidig. En kan dele dem i to grupper dersom lokaler og økonomi tillater det. En kan også ta en gruppe på 3–5 år 4 timer om formiddagen, mens 6 åringene kommer 2–3 timer senere på dagen. Til dette trenges 2 barnehagelærere, den ene i halv eller $\frac{2}{3}$ stilling. Lokalet må i dette tilfelle innredes spesielt med henblikk på 2 grupper.

DAGHJEMMET

tar imot barn fra 3—7 år i 8 timer pr. dag.

Daghjemmet er bare beregnet for barn hvis mødre er nødt til å arbeide utenfor hjemmet. I mange distrikter er det ikke behov for full daghjemsavdeling. En kan drive en kombinasjon av barnehage og daghjem, idet noen av barna er i 4 timer mens de som trenger det, blir lenger.

SMÅBARN-
STUER

tar imot barn fra 1—3 år. Her er barnestellet mer krevende og det gjør småbarnstuen kostbar i drift.

FAMILIE-
DAGHJEM

Mange av de minste barna trives bedre i en privat familie enn i en småbarnsgruppe. I tilknytning til et daghjem i menigheten kan man få istand en formidling av småbarns plassering i såkalte Familiedaghjem. En slik formidling må ledes av en erfaren småbarnspedagog som både kan vurdere barnets behov og hvor skikket den familie er som ønsker å ta imot det, samt føre det nødvendige tilsyn.

MYNDIG-
HETENES
GODKJENNING

Ingen av de virksomheter som er nevnt ovenfor kan iverksettes før man har innhentet myndighetenes godkjenning.

Den som vil starte en småbarnsinstitusjon må skaffe seg Departementets forskrifter for Dag-institusjoner (fåes i Departemente for Familie- og Forbrukersaker). Den gir opplysning om hva søknad om godkjenning skal inneholde og hvor den skal sendes. Søknaden må sendes så tidlig som mulig da behandlingen ofte tar lang tid.

LOKALER

kan med fordel legges til menighetshuset. I et hvert nybygget menighetshus bør det beregnes lokaler til barnehage. De kan nyttes til ettermiddagsklubber for barn, men må da innredes med det for øye.

Forskriftene fastsetter 3 m² effektiv gulvplass pr. barn i lekerom. Dertil trenges garderobe på minst 12 m², toalettrom med 1 klosettskål og 1 håndvask pr. 10. barn, kjøkken eller adgang kjøkken. Et kontor og et sløydrom er ønskelig. Det må være god lekeplass utendørs med lett og grei adgang, og et skur for uteleker på minst 6 m².

Da nabolagets barn gjerne trekker til barnehagens lekeplass når den er ubrukt, er det en stor fordel om der bor en vaktmester som kan ha tilsyn med at utstyr og beplantninger ikke ramponeres.

Skal lokalene brukes til 2 barnehagegrupper eller til ettermiddagsklubber, vil det være en stor lettelse om det er ett stort fellesrom, og et spesialrom for hver gruppe. Barna arbeider ofte med et prosjekt over lengre tid, og dette arbeid vil hemmes om det må ryddes sammen hver dag. Forøvrig må en være oppmerksom på å beregne nok skaplass for dobbeltvirksomhet. Man bør søke å få en utdannet småbarnspedagog med i byggekomitéen, da det er en rekke fagspørsmål som det vil være vanskelig for arkitekten å løse alene. Byggeplanene må på forhånd godkjennes av Departementet for Familie- og Forbrukersaker. (Se forskriftene.)

Søknaden sendes til den lokale barnevernsnemnd.

Gjennom Diakonirådet kan man få kontakt med småbarnpedagoger som kan gi råd, om der ikke finnes en på stedet.

UTSTYR

bør taes ut av en fagmann, da det stilles bestemte pedagogiske krav til det. Selvsagt kan man begynne beskjedent, skaffe det viktigste først, og

plusse på fra år til år. En del kan lages på dugnad, f. eks. av ungdomsklubben eller barnehagens foreldreklubb. Det lønner seg å satse på solid utstyr da slitasten er stor.

**BARNEHAGE-
GRUPPENES
STØRRELSE,
PERSONALET**

Ifølge forskriftene skal det i en barnehagegruppe være maksimum 20 barn, i grupper for barn 3–5 år maks. 17 barn.

I en daghemgruppe for barn fra 5–7 år kan det være maks. 18 barn, i en gruppe for barn fra 3–5 år maks. 15 barn. I en småbarnstue for barn under 3 år, kan det være maks. 8 barn i en gruppe.

Leder for hver barnegruppe skal være utdannet småbarnpedagog (barnehagelærerinne), med for tiden 2-årig barnevernsutdanning.

Ved småbarnstuer må hun dessuten være barnepleieutdannet. Ved en daghemsavdeling må det være en voksen assistent, gjerne en barnepleierske, som kan være ansvarlig for barna når avdelingens leder ikke er på post.

I en barnehage er barnehagelærereinnens arbeidstid vanligvis 36 timer pr. uke, hvorav 4 timer pr. dag med barna.

I et daghem er arbeidstiden vanligvis 42 timer pr. uke.

ADMINISTRASJON

Det må være klart hvem som er ansvarlig for driften av menighetsbarnehagen. Det bør opprettes et barnehagelag innen menigheten, med eget styre for barnehagen. Det er ikke fordelaktig at et slikt barnehagelag bare består av barnas foreldre. Etter et par år vil da samtlige være skiftet ut, og det vil være vanskelig å få kontinuitet i driften. Erfaringer viser at det er bedre å satse på besteforeldregenerasjonen. De har det

ikke så travelt som de unge, og de er ikke selv så bundet av småbarn. En bør søke å knytte arbeidet med barnehagen intimt til det øvrige diakoniarbeid i menigheten, og inkludere barnehagelærerinnene i menighetens liv. For mange foreldre vil også barnehagen være det bånd som knytter dem til menigheten. Det må trekkes opp klare retningslinjer for ansvarsfordelingen mellom barnehagelaget, barnehagens styre og barnehagelærerinnene.

ØKONOMI

Uten offentlig støtte er det et stort økonomisk løft å drive en barnehage. En bør i tide søke kommunen om tilstrekkelig økonomisk støtte. Driftsutgiftene for en barnehageavdeling vil variere fra ca. 20.000.- og oppover, etter hvor store utgifter det er til husleie o. l. Setter en barnas betaling til kr. 40.- pr. måned i 10 måneder, dekker det 8.000.-. Det øvrige må dekkes av offentlig tilskudd og privat innsamling.

Hittil har man kunnet regne med et statstilskudd på kr. 1500–2000. De kommunale bidrag varierer sterkt fra sted til sted, fra 25 til 60 %. Det er fremmet lovforslag om fast økonomisk støtte til daginstitusjoner for småbarn.

Opplysninger i alle spørsmål om menighetsbarnehager vil man kunne få ved henvendelse til Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne, Trondheim.

* * *

b. Menighetens eldste

De gamle kaller på vår diakonale innsats i alle menigheter. Antallet gamle øker for hver tid og utgjør en stadig større del av befolkningen. Som et eksempel kan nevnes at i 1948 var det i

Oslo ca. 25.000 personer over 70 år, ved årsskiftet 1963—64 ca. 37.000 og i 1969 regner en med ca. 50.000 over 70 år.

Med det stigende antall gamle øker behovet for hjelpetiltak av forskjellig art.

HJELPE-
TILTAK SOM
SVARER TIL
BEHOVENE

Ikke alle gamle trenger direkte hjelp, men de må få merke at de er gjenstand for omsorg og omtanke. De som trenger direkte hjelp i en eller annen form kan stort sett inndeles i fire grupper:

1. De oppegående som kan stille seg selv og sitt eget hus, men som allikevel har behov for hjelp til husstellet.
2. Oppegående eldre som kan stille sin egen person, men som ikke greier husstellet selv om de får noe hjemmehjelp, Disse må bo i en institusjon hvor det er felles husholdning, dvs. et aldershjem — et gamlehjem.
3. De som trenger regulær pleie. Mange av disse kan være syke og sengeliggende og trenger medisinsk behandling. De hører hjemme i sykehus, i hjem for kronisk syke eller i pleieavdeling bygget i tilknytning til aldershjem.
4. Den siste gruppen omfatter senil demente (alderdomssløvhet). De vanskeligste av disse bør hverken plasseres i alders- eller pleiehjem, men i hjem bygget spesielt for dem.

Det er en viktig diakonal oppgave å legge forholdene slik til rette at flest mulig gamle kan regnes med i gruppe 1. Dette avhenger i stor utstrekning av om det kan etableres en effektiv form for hjemmehjelp. De trenger noen som kan se til dem og ta et tak med skurebøtten. Gulvvask, klesvask, vinduspuss o. l. er tjenester som det er stort behov for.

Små reparasjonsarbeider i leiligheten kan også være aktuelt. Dette er alt sammen oppgaver som kan løses ved frivillig diakonal innsats så lenge behovet ikke er alt for omfattende, men da vil det være aktuelt å ansette hjemmehjelp i fast stilling.

HJEMME-
HJELP

Vil en ta opp arbeidet med å få en fast hjemmehjelpsordning i menigheten er det visse ting en bør undersøke på forhånd.

Det må undersøkes hvor mange eldre som bor i menigheten og foretas en registrering, slik at en får oversikt over hvor mange som trenger hjelp. Hjemmehjelpvirksomheten bør også samordnes med eventuelle andre hjelpetiltak for eldre innen menigheten. Tiltaket bør derfor drøftes med de kommunale myndigheter for å få istand en så gunstig ordning som mulig. Hjemmehjelptjeneste er av de tiltak som egner seg godt til å bli tatt opp av et menighetsdiakoniat/en menighetspleie med støtte av kommunen.

De som ønsker å sette seg nærmere inn i de spørsmål som har med hjemmehjelptjeneste å gjøre, vil ha god nytte av to publikasjoner utgitt av Nasjonalforeningen mot Tuberkulosen for Folkehelsen. Den ene heter «Vår aldrende befolkning», den andre er publikasjon nr. 2 fra De gamles helsekomité. (Se side 98.)

ØKONOMISK
HJELP

Økonomisk hjelp til modernisering av gamle boliger kan være en god investering og medvirke til at flere gamle fortsatt kan bo i sine leiligheter, i stedet for å bli plassert i aldershjem.

Selv om en må regne med forholdsvis store økonomiske utlegg til en slik form for hjemme-

hjelp, vil den allikevel som regel bli billigere enn å yte hjelp i en institusjon.

En form for hjelp til gamle som bor hjemme og kan bevege seg ut, er velferdssentralen.

VELFERDS- SENTRAL FOR ELDRE

Flere menigheter har tatt i bruk dette arbeidsmidlet og har høstet gode erfaringer.

I velferdssentralen arrangeres samvær for eldre for å fremme kontakten mellom ensomme gamle og gi dem god og oppbyggelig underholdning.

Det arrangeres turer, settes i gang arbeidsbeskjeftigelse og det ytes hjelp i form av fotpleie, hårpleie, billig middag osv.

Arbeidet i slike sentraler kan helt eller delvis baseres på frivillig hjelp fra menigheten, men det er å anbefale at en sosialkurator har ledelsen av det daglige arbeid.

Kommunen vil ofte være interessert i et samarbeid når det gjelder velferdssentraler for eldre; en bør derfor drøfte eventuelle planer med de kommunale myndigheter. Et slikt samarbeid kan bl. a. være av stor betydning når det gjelder den økonomiske side av saken.

Når en går til det skritt å opprette en velferdssentral for eldre, må en sørge for at alle gamle innen menigheten får kjennskap til hva sentralen står for og hva den kan yte av hjelp. Alle eldre må registreres og de må besøkes.

Vi skal ikke her gå i detaljer om hva og hvordan tingene bør gripes an. Vi vil istedet få henvisning til hjelpelitteratur og til konsulenter som vil stå til tjeneste med råd og veiledning i disse spørsmål. Vi viser også i denne forbindelse til de publikasjoner som er nevnt side, og til Gerontologisk Institutt, Oscarsgt. 36, Oslo 2.

Oslo Indremisjon, Maridalsveien 33, Oslo 1, har også mange års erfaring med drift av velferdssentral for eldre og står gjerne til tjeneste.

* * *

HVA SLAGS INSTITU- SJONER?

For å avhjelpe de andre gruppenes behov er det nødvendig med mer omfattende tiltak. Der blir det spørsmål om reising og drift av større institusjoner. Der det er aktuelt å gå igang med slike prosjekter, er det viktig i første omgang å foreta en grundig undersøkelse av behovene.

Ved en slik undersøkelse vil en få en oversikt over hva som trenges av vanlig aldershjemsplasser, pleiehjemsplasser osv.

En vil også kunne ta med i vurderingen om ikke den institusjon en tenker å reise kan legges slik opp at den kan dekke flere behov samtidig. Det er viktig når en skal bygge institusjoner for eldre at en ser byggetiltakene i sammenheng med andre sosiale og medisinske tiltak for eldre, og avpasser tiltakene etter hverandre. Dette er ting som også kan ha betydning for finansieringen av byggetiltak, idet det kan gjøre det lettere å oppnå kommunal støtte dersom den påtenkte institusjon kan dekke flere behov. I alminnelighet vil en slik behovsanalyse vise at det det er mest bruk for er plass til pleiepasienter. Det er disse pasientene som også er den største påkjenning for sine hjem og sine familier og som ofte ikke får det fornødne stell hjemme.

REISING AV INSTITU- SJONER

Når en går til det skritt å reise en institusjon melder det seg en rekke spørsmål av byggeteknisk og økonomisk art. Først og fremst må en ha plass å bygge på.

TOMTEN

En institusjon for gamle må ligge så sentralt som mulig, men kort vei til forretninger og kommunikasjonsmidler. Dette er avgjørende for de gamles trivsel. De må ikke få følelsen av at de er skjøvet bort i en avkrok hvor de blir isolert fra omverdenen. De må finne liv og ferdsel rundt seg, ha lett adgang til å komme ut blant andre mennesker. For de eldres familier og pårørende er det også viktig at institusjonen ligger så sentralt som mulig, da dette letter muligheten for å besøke de gamle. Tomten bør også ligge i forholdsvis flatt lende, slik at en unngår tunge bakker til eller fra institusjonen.

BYGGE-
TEKNISKE
FORHOLD

Det stilles helt forskjellige krav til et aldershjem og et pleiehjem. Når en går igang med byggeplaner bør en derfor på forhånd overveie hvilke muligheter en har for å bygge slik at omlegging av driften kan foretas ved en senere anledning uten at dette medfører for store omkostninger. Slik omlegging må en regne med kan bli nødvendig, og da er det godt å ha tenkt gjennom problemene på forhånd. Her nevner vi eksempelvis ting som opplegg av sanitæranlegg, antall birom, betjeningsrom o. l.

Ved innredningen av institusjoner for eldre er det mange ting å ta hensyn til. En må ha for øyet at huset skal være et hjem for mennesker som ikke kan klare seg selv under vanlige boligforhold. Trange dører og trapper må i størst mulig utstrekning unngås. Klosettskålene må legges opp så det ikke blir vanskelig for de gamle å sette seg eller reise seg.

De gamle liker gjerne å sitte ved vinduet og se ut. Derfor må det sørges for at vinduene får ekstra god isolasjon mot trekk.

Betjeningsrom må plasseres slik at de som har sitt arbeid i institusjonen virkelig kan kjenne seg fri når de ikke er i arbeid.

Betjeningsrom bør derfor plasseres adskilt fra institusjonen for øvrig. I hvert fall slik at det er en egen inngang til betjeningsfløyen.

* * *

Her innskrenker vi oss til disse generelle betraktningene om arbeidet for og blant menighetens eldste. For dem som ønsker en grundigere innføring i problemene og løsningen av dem, henviser vi til en del publikasjoner utgitt av De gamles helsekomité, oppnevnt av Nasjonalforeningen mot Tuberkulosen for Folkehelsen.

Disse publikasjonene vil være til god hjelp i planlegging av eldreomsorgen i menigheten.

Nr. 1. Boliger for eldre.

Nr. 2. Planlegging og bygging av institusjoner for eldre.

Om helse- og velferdstjeneste for hjemmeboende eldre.

Nr. 3. Eldreomsorgen og den frivillige innsats.

Norske gerontologiske skrifter nr. 1.

Vår aldrende befolkning.

Alle disse publikasjonene er å få ved henvendelse til Nasjonalforeningen mot Tuberkulosen for Folkehelsen, Inkognitogt. 1, Oslo 1.

Se forøvrig liste over konsulenter som står til rådighet i alt som har med finansiering, bygging og drift av institusjoner å gjøre. Side 96.

* * *

VIII. våre trygdeordninger

Norske Folk, Livs- og Pensjonsforsikring A/S har utgitt en oversikt over våre trygder. Med selskapets tillatelse gjengir vi oversikten som er åjourført i januar 1964.

Da de forskjellige trygdesatser stadig er gjenstand for justeringer må en regne med at denne oversikt snart vil bli foreldet. Norske Folk vil imidlertid til enhver tid åjourføre oversikten, og en vil kunne få åjourført oversikt ved henvendelse til Norske Folk, Livs- og Pensjonsforsikring A/S, Grensen 17, Oslo 1.

Ny åjourført oversikt vil foreligge i mai 1965.

SOSIALE TRYGDER

Omfang	Laveste normal utbet. alder	I årlige beløp hvis ikke annet angitt Regulære ytelser	Maksimum	Inntektsgruppe	Finansiering (Arbipremie 52 uker) Medlem Arbeidsgiver
<i>Syketrygd:</i> Alle.		Naturalstønad: legehjelp, sykehus. Etter 3 sykedager sykepenger etter inntektsgruppe: kr. 11, 13, 15, 17, 19 pr. dag, tillagt kr. 2 pr. forsørget.	Sykepenger høyst i 104 uker.	8001—1100 11001—14000 14001—18000 18001—25000 over 25000	328 387 452 517 582 Oslo-satsene
<i>Tilleggstrygd for syke- penger:</i> «Sykelønnsordningen», Avtale LO/NAF		Etter 14 sykedager gis sykepenger etter inntektsgruppe med kr. 8, 9, 10 pr. dag.	Høyst 52 uker.	8001—11000 11001—14000 over 14000	42 49 57 73 86 99
<i>Attførings- hjelp:</i> Alle (dog attføringspenger først etter 5 års medlem i syketrygden).		Naturalstønad ved attfør.iltak. Attfør.penger pr. dag kr. 12.50 tillagt kr. 3 pr. barn og kr. 6.25 for hustru over 60 år, ytes under attføring og etter 52 ukers arbeidsuførhet.	Stønad normalt høyst i 52 uker.		Dekkes av premien i uføretrygden.

Fortsettes neste side

SOSIALE TRYGDER

Omfang	Laveste normal utbet. alder	I årlige beløp hvis ikke annet angitt Ytelser Regulære ytelser	Maksimum	Inntektsgruppe	Finansiering (Arspremie 52 uker) Medlem Arbeids- sely giver
Uføretrygd: Alle med minst 5 års opphold i Norge.		Varig ufør: grunnstønad kr. 600 eller mer til påvist ekstraavgift klær, bolig, kost, medisin, transport. Hjelpestønad kr. 720 for medisinsk ufør som trenger særskilt tilsyn, pleie eller hjelp i huset. Bidrag eller lån til selvhjelp, for nytt erverv, spes. hjelpemidler. <i>Uførepensjon</i> kr. 3780 hvis minst $\frac{1}{3}$ ervervsmessig ufør eller hustru fyller 60 år ydes pensjon kr. 5664. For hvert barn tillegg kr. 900.	kr. 900 eller 1200 Pensjon opphører når rett til alderstrygd inntreffer.		Fellespremie for alderstrygd, uføretrygd og krigspensjonering Av denne går til: Uføretrygd 27,1 % Alderstrygd 70.8 % Krigspensjon 2.1 %
Alderstrygd: Alle med minst 5 års opphold i Norge.	70	<i>Grunnpensjon</i> for enslige kr. 3780, for ektepar kr. 5664 når hustruen er fylt 60 år. Enke etter alderstrygdet får kr. 3780 hvis hun har fylt 60 år før mannen døde. <i>Tilleggs pensjon</i> fra noen kommuner, som regel redusert med 50 % av inntekt (utenom trygd) over kr. 3492 for enslig og kr. 5238 for ektepar.		8001—18000 18001—25000 over 25000	Fellespremie for alderstrygd, uføretrygd og krigspensjonering 468 515 702 772 (Se for øvrig under uføretrygd.)

Forsørger-trygd for barn: Barn under 18 år uten mor eller uten far.		For hvert barn kr. 900, dog kr. 1800 hvis begge foreldre er døde.				13 9
Yrkesskade-trygd: Alle arbeids- takere, fiskere og skoleelever.	40	Naturalstønad fra syketrygden. Pensjon etter inntekt: <i>Uførepensjon</i> 60 %, redusert i forhold til uføregraden. <i>Enkepensjon</i> 40 %. Hvis ikke omgangsstønad og pensjon først når fylt 40. <i>Barnepensjon</i> kr. 900 pr. barn, dog 40 % til første foreldreløse barn.	For inntekt 20 000: Uførepensjon 12 000. Enkepensjon 8000.		Ingen premie Etter risiko- gruppe: Minst kr. 31. Høyst kr. 468.	
Barnetrygd: Forsørger av mer enn ett barn under 16 år, eller enslig forsør- ger av barn under 16 år.		For annet barn kr. 400, for tredje kr. 500, fjerde kr. 600, femte kr. 700 osv. Enslig forsørger får trygd fra første barn etter tilsvarende stigende skala.			Ingen premie	Ingen premie
Arbeidsløshetrygd: Alle arbeids- takere.		Tilskudd til opplæring. Etter 7 arbeidsløse dager gis dagpenger etter inntektsgruppe: kr. 11, 13, 15, 17, 19 pr. dag, tillagt kr. 2 pr. forsørget.	Dagpenger høyst 20 (30) uker årlig.	8001—11000 11001—14000 14001—18000 18001—25000 over 25000	42 47 49 57 62	42 47 49 57 62

OFFENTLIGE PENSJONSORDNINGER

Omfang	Laveste normal utbet. alder	Ytelser (se særskilt avsnitt om Samordning) i årlige beløp hvis ikke annet er angitt Regulær yttelse	Maksimum	Finansiering (årspremie 52 uker) medlem selv arbeidsgiver
<i>Pensjonstrygd for fiskere:</i> a) Mannfallførte fiskere. b) Mannskap på fisketartøy over 50 br. reg.tonn.	65 60	Alderspension kr. 1.80 pr. premieuke, tillagt kr. 0.90 for hustru fylt 60 år og kr. 0.54 pr. barn under 18 år. <i>Enkep.</i> 100 % aldersp. uten hustrutil. for enke mellom 60 og 70 som ikke får annen trygd. Yngre enke får overgangsstønad = 2 års enkepension.	For 1500 uker: Aldersp. 2700 + hustrut. 1350 + pr. barn 810 Enkep. 2700	a) 130 b) 130 Ingen premie.
<i>Pensjonstrygden for skogsarbeidere:</i> Alle med skogsarbeid i tjeneste forhold.	65 55	<i>Alderspension</i> kr. 1.69 pr. premieuke, tillagt kr. 0.56 for hustru uten alderstrygdrett og kr. 0.17 pr. barn. (Ventetillegg 10 % pr. venteår opptil 5 år.) <i>Enkep.</i> 60 % aldersp. med hustrutil. Hvis ikke omsorg for barn ydes overgangsstønad = 2 års enkep. og enkep. først fra enkens fylte 55 år. <i>Barnep.</i> 24 % aldersp. for to 36 %, for tre 45 % . . .	For 1500 uker: Aldersp. 2532 + hustrut. 840 + pr. barn 252 <i>Enkep.</i> 2028 <i>Barnep.</i> 816	172 286
<i>Pensjonstrygden for sjømenn:</i> Alle i tjeneste på norsk skip på minst 100 br. reg.tonn.	60	<i>Alderspension</i> kr. 29.40 pr. farts måned som overordnet og kr. 21.00 som underordnet, tillagt 10 % pr. barn. Krigsmåneder regnes dobbelt. (Ventetillegg 12 % pr. ventetår opptil 5 år.)	Uten krigstj. for 360 mndr.: <i>Aldersp.</i> for overordnet 10584,	Overordnet 1128 1692 Matros etc. 756 1134 Lavere hyre 564 846

55	<i>Enkep.</i> 60 % aldersp. Hvis ikke omsorg for barn ydes overstønad = 2 års enkep. og pensj. først fra enkens fylte 55 år. <i>Barnep.</i> 24 % aldersp. for to 36 %, for tre 45 % . . .	underordnet 7560 + 10 % pr. barn. <i>Enkep.</i> etter overordnet 6560, underordnet 4536 <i>Barnep.</i> etter overordnet 2532, underordnet 1824.	Byssegutt etc. 372 538 Hvalfangere betaler 150 % avgift pr. måned, godskrives tilsvarende farts tid.
68 65	For overordnet) Pensjoner som i , underordnet) Statens P.kasse.		Restpremie (i dag 16 % av lønn). 4 % av lønn
	<i>Alderspension</i> , og <i>invalidpensj.</i> pr. tjenesteår $1/30 \times 66\%$ av innskuddsgr.l. Innskuddsgr.l. = totallønn opptil i alt 54 600. <i>Enkep.</i> 60 % av alderspension. <i>Barnep.</i> 20 % aldersp. for to 30 %, for tre 40 % . . .	For 30 år <i>Aldersp.</i> 27768 <i>Invaliddep.</i> 27768 <i>Enkep.</i> 16668 <i>Barnep.</i> 5556	6 % av innsk.-gr.l. fratrukket ¼ av premien for alderstrygd og uføretrygd. Arb.giver dekker resten.
	<i>Aldersp.</i> og <i>invaliddep.</i> kr. 23.00 (evt. kr. 20.00) pr. tjenestemåned før 1. 5. 1962 og $1/360 \times 66\%$ av inntekt for hver tjenestemåned etter 1. 5. 1962. <i>Enkep.</i> 60 % aldersp. Hvis ikke omsorg for barn ydes overstønad = 2 års enkep. og pensj. først fra enkens fylte 55 år. <i>Barnep.</i> 20 % aldersp. for to 30 %, for tre 40 % . . .	For 360 mndr. etter 66 % regel: <i>Aldersp.</i> 13992 <i>Invaliddep.</i> 13992 <i>Enkep.</i> 8400 <i>Barnep.</i> 2808	4 % av innskuddsgr.l. Arb.giver dekker resten.

SAMORDNING

Samordning mellom offentlige pensjoner og sosialtrygd: Fradrag kr. 2892 (dog 2010 for skogsarbeidere) i pensjon ved samtidig *alders-* eller *uføretrygd* og kr. 900 ved samtidig *forsørgertrygd* for *barn*. Fradrag avkortes forholdsmessig for mindre enn full pensjonsgivende tjenestetid.

TARIFFESTET PENSJON

bygget på privat avtale mellom organisasjoner.

Pensjonsavtale LO/NAF (og HA). Arbeidsgiver må sikre arbeids-takere med tariff-avtale om pensjon, ytelser som tilsvarer de an-gitte. Pensjonene dekkes i privat pensjonsordning, eller i FTP (Fel-lesordning for tariffestet pen-sjon) som teknisk administreres av Rikstrygdeverket.	70	Alderspensjon kr. 1.20 pr.premieuke. Hvis innmeldt før 1964 gis overkompensasjon. Total aldersp. for 50 premieuker årlig fra 1962: 45 år og yngre pr. 1. 1. 1962 2400 50 » pr. 1. 1. 1962 1920 60 » » » 1140 68 » » » 720 <i>Enkep.</i> 5% av aldersp. for enke mellom 60 og 70 som ikke får trygd. For enke under 60: Overg-stønad = 2 års enkep. Hvert <i>barn</i> under 18 år får engangsstønad = 1 års enkepensjon.	For 2000 uker <i>Aldersp.</i> 2400	78 156 (FTP-premie for 52 uker)
---	----	--	---------------------------------------	--

VÅRE TRYGDER

SOSIALE TRYGDER

LOV om	av	LOV om	av
Syketrygd	2. mars 1956	Pensjonstrygd	
Attføringshjelp	22. jan. 1960	for fiskere	28. juni 1957
Uføretrygd	22. jan. 1960	» skogsarbeidere	3. des. 1951
Aldersrygd	6. juli 1957	» sjømenn	3. des. 1948
Forsørgertrygd for barn	26. april 1963	Pensjonsordning for sykepleiere	22. juni 1962
Yrkesskadetrygd	12. des. 1958	Pensjonstrygd for apoteketaten	26. juni 1953
Uføretrygd for militærpersoner	19. juni 1958	Statens pensjonskasse	28. juni 1949
Krigspensjonering		Statsbanenes pensjonskasse	28. juli 1949
for militærpersoner	13. des. 1946	Pensjonsordning for åremålstilsatte ..	9. nov. 1956
» hjemmestyrkepersonell og sivil-		Pensjonsordning for statsråder	14. des. 1951
personer	13. des. 1946	Pensjonsordning for stortings-	
Barnetrygd	24. okt. 1946	representanter	15. des. 1950
Trygd mot arbeidsløyse	28. mai 1959	Pensjonsordning for statens arbeidere	30. juni 1950
		Samordning av pensjons- og trygde-	
		ytelser	6. juli 1957

IX. konsulenter

1. *Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne, Bispegaten 9, Trondheim.*

Barnevernsinstituttet med sitt spesialutdannede personale er konsulenter for Dianokirådet i alle spørsmål som vedrører barnevern og barneinstitusjoner.

2. *Diakoniinstitusjonene* gir råd og veiledning i alle spørsmål i forbindelse med ansettelse og arbeidsvilkår for diakoniarbeidere.

Diakoner

De norske Diakoners Broderforbund, Diakonv. 15, Oslo 3. Det norske Diakonhjem, Borgenveien 3 C, Oslo 3.

Diakonisser og menighetssøstre.

Diakonissehjemmet, Haralds plass, Bergen.

Diakonissehuset Lovisenberg, Lovisenberggt. 15, Oslo 4.

Menighetssøsterhjemmet, Rosenborggt. 8/10, Oslo 3.

3. *Kristen Innsats for uløste oppgaver. Munchsgt. 2, Oslo 1.*

Gjennom sine konsulenter står Kristen Innsats til tjeneste med råd og veiledning i alt som har med finansieringss spørsmål å gjøre. Det gjelder plassering av midler for best mulig avkastning, og økonomisk planlegging for menighetsarbeidet i sin helhet og med tanke på spesialtiltak som f. eks. reising av diakonale institusjoner.

Kristen Innsats har også byggetekniske konsulenter som vil være menighetene behjelpelige i forbindelse med bygge-tiltak.

4. *Oslo Menighetspleiers Fellesutvalg, Collettsgt. 54, Oslo 4.*

Fellesutvalget vil gjennom sitt sekretariat stå til tjeneste med råd og veiledning i de spørsmål som knytter seg til reising og drift av institusjoner for eldre.

5. *Oslo Indremisjon, Maridalsveien 33, Oslo 1.*

Oslo Indremisjon har i en årrekke hatt flere gamle hjem i drift, likeså velferdssentral for eldre, og vil stå til tjeneste med råd og veiledning i spørsmål som har med eldreomsorgen å gjøre.

Oslo Indremisjon har også flere institusjoner for alkoholskadede og andre med tilpasningsvaner, og kan gi verdifull veiledning i saker som vedrører slike problemer.

6. *Diakoniråd for Den norske kirke, Munchsgt. 2, Oslo 1*

vil i den utstrekning det er mulig stå til tjeneste med råd og hjelp og formidle kontakt med spesialister innenfor de forskjellige grener av det diakonale arbeidsfelt. Diakonirådet har opprettet faste utvalg på forskjellige områder. Disse vil være menighetene behjelpelige i diakonale spørsmål.

LITTERATUR

Joh. Aschim: «Utsendt til tjeneste» 1956.

Diakoniråd for Den norske kirke: «Hvor går du Herre?» Foredrag fra Landsmøtet 1963.

Olav Egeland: «Ut i tjenesten» Veiledning i husbesøk for lekfolk — 1958.

- Lennart Frejborn: «Diakonin i dagens kyrka och samhälle», Stockholm 1962.
- Andreas Grasmø: «En tjenende menighet» (Foredrag)
- Arne Hagen: «De gode gjerninger» Bibelstudieplan.
- Sigurd Heiervang: «Fra diakoniens historie» (Foredrag)
- Bolette Hegermann: «Et kall til tjeneste» 1954.
- Per Juvkam: «Diakonien i forkynnelsen» (Foredrag)
- Per Lønning: «Diakonien i en velferdsstat» (Foredrag)
- Nasjonalforeningen, De gamles helsekomité:
- Publikasjon nr. 1. «Boliger for eldre.»
 - Publikasjon nr. 2. «Planlegging og bygging av institusjoner for eldre.»
«Om helse- og velferdstjeneste for hjemmeboende eldre.»
 - Publikasjon nr. 3. «Eldreomsorgen og den frivillige innsats.»
- Norske gerontologiske skrifter nr. 1, 1955:
«Vår aldrende befolkning.»
- Oslo bispedømmeråd, diakoniutvalget: «Forslag til menighetens diakoniuke.»
- Jacob Sannerud: «Diakoni — Jesu henders tjeneste» (Foredrag)
- H. B. Sigurdson: «Diakoniens bibelske grunnlag» (Foredrag)
- G. Skagestad: «Kristen menighetspleie i dag» 1950.
- Joh. Smemo: «Diakonien i vår kirke» (Foredrag)
- Sosialt arbeid, Særtrykk nr. 1—1963: «Hva mer vi bør gjøre i eldreomsorgen»
- Sverre Aalen: «Diakonien i apostelkirken» (Foredrag)